

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

СКРИПНЮК АНАСТАСІЯ ЄВГЕНІВНА

Допускається до захисту:
в.о. завідувача кафедри
міжнародних відносин і зовнішньої політики,
к.і.н., доцент
_____ І.В. Богінська
« _____ » _____ 2021 р.

ІСЛАМОФОБІЯ В США ЗА ПРЕЗИДЕНТСТВА Д. ТРАМПА

Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота

Керівник:
Чарських І.Ю., доцент кафедри
міжнародних відносин і
зовнішньої політики, к.і.н.

Оцінка: _____ / _____ / _____
(бали/за шкалою ECTS/за національною шкалою)

Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця – 2021

АНОТАЦІЯ

Скрипнюк А.Є. Ісламофобія в США за президентства Д. Трампа.

Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця 2021.

У бакалаврській роботі досліджено явище ісламофобії в Сполучених Штатах Америки за президентства Дональда Трампа. Показано особливості зародження і тенденції розвитку ісламу на території держави, доведено антиісламську сутність політики 45-го президента США, розглянуто шляхи подолання існуючих проблем. Встановлено причетність Д.Трампа до дискримінаційних заходів щодо мусульманської общини.

Ключові слова: Дональд Трамп, іслам, ісламофобія, мусульмани, США.

58 с. Бібліограф: 54 найм.

ABSTRACT

Skrypniuk A.E. Islamophobia in the United States during the presidency of Trump. Speciality 291 International relations, public communication and regional studies. Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2021.

This bachelor's work explores the phenomenon of Islamophobia in the United States under the presidency of Donald Trump. It shows the features of the emergence and trends of Islam on the territory of the state, proves the anti-Islamic nature of the policy of the 45th president of the USA, and considers ways to overcome existing problems. D. Trump's involvement in discriminatory measures against the Muslim community is established.

Keywords: Donald Trump, Islam, Islamophobia, Muslims, USA.

58 p. Bibliography: 54 units.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОЯВИ ТА ІСНУВАННЯ ІСЛАМУ В США.....	7
1.1 Наукові підходи до вивчення проблематики.....	7
1.2 Зародження і тенденції розвитку ісламу в США.....	11
1.3 Іслам в контексті національної ідентичності	20
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СТАНОВИЩА МУСУЛЬМАН В США ЗА ДОНАЛЬДА ТРАМПА.....	27
2.1 Ставлення Дональда Трампа до ісламу та мусульман.....	27
2.2 Реакція ісламського світу на політику Дональда Трампа стосовно мусульман.....	34
РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ МУСУЛЬМАН В США ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ’ЯЗАННЯ.....	39
ВИСНОВКИ.....	49
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	53

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

АМА - Американський Мусульманський Альянс;

АМС - Американські мусульмани за Єрусалим;

АМР - Американська Мусульманська Рада;

АМСН - Асоціація мусульман у соціальних науках;

ІАПА - Ісламська асамблея Північної Америки.

ІКПА - Ісламське коло Північної Америки;

ІСПА - Ісламське суспільство Північної Америки;

ІСПА - Ісламське суспільство Північної Америки;

КПДМ - Комітет політичної дії мусульман;

МАПС – Мусульманська асоціація П’юджет-Саунду (Muslim Association of Puget Sound);

МІІД - Міжнародний інститут ісламської думки;

РАІВ - Рада американо-ісламських відносин;

ВСТУП

Актуальність дослідження полягає у тому, що Сполучені Штати Америки – це унікальний культурологічний феномен. В основі держави різні культури, етноси, релігійні течії, які гармонійно співіснують на одній території. Однак фактор погіршення становища мусульманської громади ігнорувати не можливо. У 2016 році з приходом Дональда Трампа до влади почався новий сплеск ісламофобії. Мусульмани стикнулись з низкою антиісламських заяв Трампа, дискримінаційних державних практик, соціальних упереджень з боку багатьох американців. Ксенофобська риторика і релігійні обмеження вплинули на державну стабільність, національну єдність і дотримання прав людини. Необхідно виявити та проаналізувати допущенні помилки для якісної протидії ісламофобії в майбутньому. З приходом до влади нового президента США завершився період антиісламської діяльності Дональда Трампа. А тому доречно буде комплексно провести підсумки чотирирічної діяльності колишнього очільника наймогутнішої держави сьогодення. Це допоможе виявити допущенні помилки в міжкультурній комунікації та сприяти покращенню становища мусульман в США, відновленню громадської злагоди або, принаймні, послабленню внутрішніх протиріч, а відтак – збереженню лідерських позицій Сполучених Штатів на міжнародній арені.

Метою дослідження є з'ясування основних проявів та небезпек ісламофобії в США за президентства Дональда Трампа.

Перед початком роботи ставилися наступні **завдання**:

- окреслити наукові підходи до вивчення проблематики
- визначити та розкрити зародження і тенденції розвитку ісламу в США;
- проаналізувати іслам в контексті національної ідентичності;
- дослідити ставлення Дональда Трампа до ісламу та мусульман;
- проаналізувати реакцію ісламського світу на політику Дональда Трампа стосовно мусульман;

- виявити проблеми мусульман в США та розробити можливі шляхи їх розв'язання.

Об'єктом дослідження є ісламофобія в США.

Предметом дослідження є ісламофобія в США за президентства Дональда Трампа.

Теоретичне значення даного дослідження полягає у важливості вивчення такого явища, як ісламофобія Дональда Трампа. Дослідження може використовуватися для подальшої роботи у цьому напрямку.

Апробація результатів дослідження

Участь в III Міжнародній науковій конференції для студентів та молодих вчених «Травневі студії 2021: історія, міжнародні відносини, філософія», яка відбулась 23 квітня 2021 р. у м. Вінниця, з доповіддю «Аміна Вадуд як приклад ісламського фемінізму в США».

Участь в V Міжнародно науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих учених «Актуальні проблеми гуманітарних, технічних і природничих наук» з доповіддю «Motivation for the migration of muslims to the usa» 25 березня 2021 р. у м. Вінниця.

Структура роботи. Робота складається з переліку умовних позначень символів, одиниць, скорочень і термінів; вступу; трьох розділів; висновків; списку використаних посилань.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОЯВИ ТА ІСНУВАННЯ ІСЛАМУ В США

1.1 Наукові підходи до вивчення проблематики

Проблеми міжкультурної комунікації між представниками різних віросповідань, народів та етносів завжди займали центральне місце у дослідженні міжнародних відносин. Конфлікти у даній площині викликають науковий інтерес своєю багатогранністю, невизначеністю низкою прихованих мотивів, гібридним характером, здатністю набувати нові форми прояву та, звісно, постійною актуальністю. Не можна ігнорувати циклічне загострення розбіжностей, котрі ми спостерігаємо як на міжнародній арені, так і всередині держав. Яскравим явищем міжкультурних розбіжностей для мультинаціональних США стала саме ісламофобія. Проблематика дослідження феномену також виходить за рамки Америки й актуальна для Європейського Союзу на фоні зростання мусульманських мігрантів, для України з часткою татарського населення, для РФ з огляду на прагнення до незалежності чеченської республіки та інших традиційно ісламських регіонів держави, для азійського регіону в цілому. Тому осмислення базових складників поняття ісламофобії допоможе закласти підґрунтя подальшого вивчення як в американських межах, так і у світовому масштабі.

Не зважаючи вже помітні успіхи в дослідженні ісламофобії науковий дискурс на визначення терміну розпочався порівняно недавно і досі тягне за собою низку суперечок і невизначеність. Хоча проблематику дефініції у теперішньому розумінні було порушено науковцем Алайном Келіном в одному з параграфів книги *L'Islamophobie* тим, що Захід має специфічну рису «упередження перед ісламом» [44], але все ж вперше поняття було представлено на широкий загаль у 1997 році з виходом у світ доповіді «Ісламофобія - виклик для усіх» британським дослідницьким центром Runnymede Trust. Дана праця чітко окреслила, що «ісламофобія - це нічим

необґрунтована ненависть і страх у відношенні до мусульман, яке в свою чергу призводить до їх дискримінації» [45, с.4].

Також відповідно до доповіді, ісламофобія проявляється в «зображенні ісламу як цивілізації не тільки відмінної від Заходу, а й відсталою; мусульманської культури - не як багатосторонньої й прогресивної, а застиглої та статичної, ворожою до інакомислення і дискусій, патріархальної й з ненавистю до жінок, фундаменталістської та потенційно загрозливою іншим культурам». На суспільний розсуд було винесено тезу про неприйняття західним світом ісламської сутності як такої, висвітлення її на усіх рівнях як ворожої до цивілізованого християнського світу, варварською, статичною і застиглою у своєму розвитку, а також такою, що породжує тероризм, агресію, розруху і нестабільність. Мова іде не лише про побутову думку суспільства та абстрактність значення, а й про реальне виключення мусульман з політичного життя країн, в які вони емігрували.

У протизагаду була випущена книга «Іслам і міф про протистояння», де автор критикував стурбованість західного суспільства і зазначав, що ядром проблеми є не релігія іслам, а її прибічники – мусульмани. Таким чином, автор запропонував використовувати поняття «мусульmanoфобія» [33].

Далеко не всі визнали цей термін коректним і таким, що відповідає реальності. Мова іде про поєднання двох складових визначення: «іслам» і «фобія». Друга частина у перекладі означає страх і саме це стало наріжним каменем спотикання між західними й східними науковцями. Самі ж представники арабської культури вбачають в основі не страх, а цілеспрямовану дискримінацію і навіть гноблення мусульманської спільноти, представлення її меншовартісною і відсталою від інших.

Вивченням сутності ісламофобії займалися і російські дослідники Г. Енгельгардт (етнограф) і А. Кримін (православний експерт). При визначенні науковці на перший план винесли дії та висловлювання, які оцінюються мусульманами як ворожі ісламу. Сюди входить ціла низка значень: від

погромів до будь-якої критики на адресу як мусульман і ісламських активістів, так і ісламського віровчення і соціальної практики [11].

Варто зазначити одну з фундаментальних теоретичних робіт по ісламофобії, яка була опублікована у 2010 р. науковим співробітником Інституту прикладних соціальних досліджень (IASS) Бірмінгемського університету Крістофером Алленом [29].

Він запропонував наступні підходи:

- ісламофобія - расизм. (коли кожен сповідувач ісламу автоматично меншовартісна особистість)
- ісламофобія - ідеологія. (використання для мобілізації суспільства)
- ісламофобія - модель легітимації. (перенесення відповідальності з одного представника на всю соціальну групу)

Також Аллен надав своє визначення: ісламофобія - це ідеологія, яка так само функціонує і має такі ж цілі, як расизм та інші схожі явища, що підтримує негативні оцінки мусульман і ісламу в сучасній ситуації, які згодом впливають на соціальну дію і взаємодію, на формування матриці розуміння, що, у загальному підсумку, конструює мислення про мусульман і про іслам як про інших та чужих [29].

Великим кроком в справі правової характеристики феномена ісламофобії стала рекомендація ПАРЄ №1927 від 23 червня 2010 року під назвою «Іслам, ісламизм і ісламофобія в Європі», яка відокремила іслам від ісламизму та ісламофобії. У цьому документі Парламентська асамблея відзначила, що ісламський радикалізм та маніпуляція релігійними віруваннями з політичною метою не відповідає основним демократичним цінностям та правам людини [16].

Найякіснішим джерелом для статистичної інформації можна впевнено назвати Pew Research Center - це позапартійний аналітичний центр, який інформує громадськість про проблеми, погляди й тенденції, які формують світ. Організація проводить опитування громадської думки, демографічні дослідження, аналіз змісту наукових досліджень. За допомогою діяльності

центру наше дослідження поповнилось інформацією про те, що мусульмани США дотримуються релігійних норм, але відкриті для численних інтерпретацій ісламу [45], емігранти та народженні мусульмани в США дивляться на життя по-різному у всьому [38], про те, що напруженість між мусульманами й Заходом зберігається [35] та ін.

Праця «Формування сучасної ісламофобії заснованої на ідентичності. Протидія індустрії ісламофобії: на шляху до більш ефективних стратегій» 2018 р. некомерційної організації Carter Center допомогла нам ширше зрозуміти весь контекст проблеми в американській площині. У доповіді зазначено про ісламофобію в праві та політиці, розробку сталого і стратегічного реагування, протидію ісламофобії в ЗМІ: громадські медіапрактики й опозиційну політику [25].

Дослідниця Суслова у роботі «Мусульманська громада в США: проблеми адаптації» розкрила проблему закритості мусульманських суспільств, яке впливає на формування страху перед невідомим. Не активна участь держави в процесах адаптації породжує низку проблем, в тому числі ісламофобію [17].

Не можна не відзначити дослідження «Ісламофобія в американському контексті» Шумиліної. Авторка впевнена, що період президентства Д. Трампа відзначився появою нетипового для США феномена - формуванням атмосфер тиску "білої більшості" на мусульманську меншину. І відтепер тема "ісламу і мусульман" стала постійною в політичному житті США на різних рівнях - від муніципального до федерального [19].

Науковою основою дослідження є принцип об'єктивізму, що допомагає всебічно зрозуміти пріоритети й цінності носії різних політичних і соціальних поглядів щодо даного питання. Використано метод узагальнення, порівняння, дедукції та концептуалізації.

Загалом, знання з цієї проблеми значно збільшилися, і сама проблема стала сприйматися як більш комплексна. Термін «ісламофобія» належить до розряду ксенофобії, як один із її видів. Проблема визначення поняття

«ісламофобія» полягає в тому, що цей термін всеосяжний і охоплює дуже широкий спектр значень. В цілому, ісламофобією вважають різновид ксенофобії, збірне визначення для різних форм негативної реакції на іслам, а також на пов'язані з ним суспільні явища. Єдиного загальноприйнятого тлумачення поки не існує, адже сама тема є маловивченою, делікатною, динамічною у своєму розвитку і якостях. Різні автори й організації фокусують свою увагу на різних аспектах проблеми, але в комплексі це лише розширює наукові досягнення в розуміння функціонування ісламофобії.

1.2 Зародження і тенденції розвитку ісламу в США

Існування ісламу в США носить в собі контрверсійний характер у світі політичного курсу американської держави проти ісламського тероризму, по причині напружених відносин з арабськими державами, через певну несумісність ліберальних демократичних цінностей західного світу до норм шариату. Тому не дивлячись на мультикультуралізм Америки питання набуває додаткової гостроти та необхідності аналізу множинних аспектів проблеми. Зовнішня політика держави на міжнародній арені обов'язково впливає на внутрішні тенденції й навпаки.

Мусульманська міграція до як і існування ісламу на території США налічує за собою багатовікову історію. США - держава з безліччю паралельних національностей. Вони існують в одному і тому же середовищі, але в різних етнічних, релігійних і культурних вимірах. Серед таких світів - мусульмани, вплив яких на соціум США зростає з кожним роком. Поруч з релігією іслам історично розвинулось явище ісламофобії. Феномен не є новим для американського суспільства. Корені проблеми сягають становлення держави США та історичного протистояння між західною цивілізацією і східними традиціями. В колективній свідомості європейських переселенців, які освоювали американський континент закладено досвід колоніального

панування над мусульманськими державами. У цей час склалося поняття про варварство, відсталість і не здатність до самостійності мусульман. Мусульмани знаходяться у схожій по аналогії ситуації з афроамериканцями у минулому столітті, де бути чорношкірим означало мати статус кримінальної та меншовартісної особистості. Даний стереотип екстраполювався на все чорношкіре населення. У такому ж положенні знаходяться мусульмани після теракту «11.09», коли кожен сповіщувач ісламу у суспільній думці став терористом. Сама ж релігія потрапила до США разом з першими рабами Африканського континенту.

На початку XVII почався процес перевезення жителів чорного континенту до Америки. Разом з ними на новій батьківщині поширювався й іслам. [15]

На новому континенті в основному всіх рабів, які прагнули дотримуватися норм ісламу - силою звертали в християнську релігію. Тоді ж виник чорний расизм, і мусульманство поступово почало позиціювати себе як релігія, протилежна традиційному християнству. Зберігати свою релігію було важко і багато хто був силою звернений в християнство. Всі спроби сповідувати іслам і зберігати традиційний одяг і імена повинні були бути таємними. На початку двадцятого століття "чорний" іслам набув нових якостей. Разом з тим американці африканського походження не забули про своє коріння. Паралельно зі становленням основ США розвивалась ісламська культура: зведення сакральних споруд, організовані богослужіння та релігійні свята, діяльність окремих активістів та ісламських громадських організацій. На початку 1913 року було зведено і першу "чорну" мечеть в Нью-Джерсі. Вона стала центром для проведення місіонерської діяльності У 1930-х і 1940-х роках переселенці почали створювати свої великі громади. До 1952 року налічувалось уже більше тисячі мечетей в Північній Америці [36].

Процес самоідентифікації себе і місця ісламської релігії на новому континенті породив у 1930 році одну з найбільш впливових тогочасних афроамериканських організацій «Нація Ісламу». Її діяльність прямо демонструвала

тезу відокремлення мусульман від американського суспільства. Цінності релігійного-політичного руху декларувались як захист соціального, економічного, духовного розвитку мусульман. Однак, зачасто проявлявся і расизм, екстремізм та антисемітизм. Ідеологи «Нації Ісламу» мали туманне уявлення про ісламську теологію. По суті, їм була знайома лише базова лексика ісламу. Таким чином, не існувало перешкод для формування власної догматики. Через свою риторику в дусі сепаратизму і впливу на афроамериканську спільноту, "Нація ісламу" слід розглядати не тільки як духовне об'єднання, але і як організацію, що відповідає на головні національні, етнічні, культурні та політичні завдання.

Інша значна хвиля мігрантів припадає на 50-ті роки ХХ. Сполученим Штатам довелося відчинити свої двері для нової групи мусульман – палестинських біженців. Після заснування держави Ізраїль 1948 року з кожним роком кількість шукачів притулку тільки збільшувалась. Імміграційна реформа після 1965 року чисельність мусульманської громади в Америці продовжила своє зростання. Одночасно з цим ізраїльське лобі в США тільки міцнішало, що мало негативний вплив як на жителів Палестини, так і на мусульман-переселенців.

«Ісламофобська діяльність і лобістська індустрія Ізраїлю кореспондують і перетинаються один з одним. Групи ізраїльських апологетів становлять потужну мережу, яка добре фінансується і добре підтримується політикою. Ця галузь використовує расизм і поширення страху в кампанії проти інакодумців, щоб знищити кар'єри вчених, педагогів і прихильників справедливості в Палестині / для Палестини» [27, 23].

У другій половині минулого століття також відбулися хвилі переселення мусульман з Латинської Америки та Азії. Мусульмани сформували значні громади по усій території США, але їх відстороненість від зовнішнього світу лише посилювалась.

Помітна тенденція до зростання кількості мусульманського населення і на сучасному етапі. Наразі в США проживають понад 3 млн мусульман. При

цьому необхідно констатувати, що число їх неухильно зростає. За прогнозами, в найближчі 20-25 років в США кількість мусульман складе близько 8 млн осіб (1,7% від загальної кількості населення). Мусульмани стануть другою за чисельністю релігійною групою країни – нині цю позицію в США займають юдеї [7, 145-147].

Постійний приріст обумовлений потоком міграції з мусульманських країн, а також традиційно високою народжуваністю в ісламських родинах, де заведено мати багато дітей. Не можна проігнорувати також тенденцію звернення до ісламу представників інших культур. Нові хвилі міграції мусульман на сучасному етапі спричинені низкою факторів: диктаторські режими, затяжні військові конфлікти, діяльність терористичних груп, політичні репресії. Міграційна мотивація мусульман до США збігається і з базовими, загальними причинами: кращі умови життя, возз'єднання з родиною, можливість отримання якісної освіти, кращі можливості знайти бажану роботу, само реалізуватись чи втекти з нестабільної батьківщини [23].

Послідовники ісламу розуміють, що за своєю природою американська політична система орієнтована на захист меншин, в тому числі релігійних [1, 30].

Хвиля нових іммігрантів з країн Близького Сходу породила частковий перегляд підходів мусульманської громади щодо того, яке місце послідовники ісламу повинні зайняти в американському соціумі. Нове покоління мусульман вважає за краще керуватися концепцією «демократичного халіфату».

Постійний приріст мігрантів з Близького Сходу та Азії викликає занепокоєння американського суспільства, тому що таким чином можливе проникнення представників терористичних угруповань. А також велика громада потребує місця розселення, побудови релігійних споруд, мечетей, робочої зайнятості та ін. Зміна традиційного американського міського ландшафту на мусульманську лякає значну частину населення. Тому разом з поширенням ісламу в США історично розвивалось явище ісламофобії. Згідно з результатами соціологічного дослідження фонду «Нова Америка» 2018 року

виявлено високий рівень недовіри до мусульман і впевненість 42% респондентів в тому, що іслам не сумісний з цінностями США [53].

Під поняттям ісламофобії варто розуміти ідеологію, яка так само функціонує і має такі ж цілі, як расизм та інші схожі явища, що підтримують негативні оцінки мусульман і ісламу, які згодом впливають на соціальну взаємодію, конструює мислення про мусульман і про іслам як про інших та чужих та потенційно небезпечних. Складовими проблеми є в першу чергу усталені негативні стереотипи та упередження щодо мусульман та ісламу, теза про не сумісність ісламу з американськими цінностями, сприйняття мусульман як ворожих, потенційно небезпечних та застиглих у своєму розвитку людей.

«Ісламофобію слід розглядати як інституціоналізовану, структурну і системну війну проти мусульман і всіх, хто асоціюється з ісламом. Вона являє собою системну форму расизму і расової дискримінації» [27,24].

Існування ісламофобії і її зростання негативно впливає не лише на мусульманську складову суспільства, а й охоплює всі пласти населення. Загальна недовіра підвищує граду напруги й сприяє деконсолідації суспільства. Мусульмани відчують себе невинуватим пригнобленими та не охоче адаптуються до американських реалій життя. Натомість утворюють закриті громади та мінімізують взаємодію із зовнішнім світом. Закритість діаспор мусульманських мігрантів й не бажання інтегруватись викликає підозри в американському соціумі, який звик до «правильного котла» культур. Мусульмани не бажають інтегруватись в класичне американське суспільство через те, що усталені західні цінності та ідеали прямим чином суперечать з їх релігією та віровченням. Це стосується сімейного укладу, відношенням до жінок, поведінки в суспільстві, одностатевих шлюбів, вживанням наркотиків, алкоголю та навіть харчові особливості й уподобання. Все це налаштовує сприймати їх як «інших». Утворюються цілі райони, квартали з власним населенням. Основне завдання мусульманської громади це забезпечення собі належного місця в мозаїці американського життя, зберігаючи при цьому ісламську ідентичність. Натомість американська мета – це застосування

зрозумілої тактики «плавильного котла», як колись предки англосаксів, ірландців асимільовували німців, євреїв і потім інтегрували в єдине суспільство та афроамериканців. Тобто ціль не знищити ісламську ідентичність, а максимально уподібнити та контролювати. Складається унікальна ситуація, США – країна мігрантів, має досвід інтеграції в єдине суспільство різних соціальних груп і меншин, напрацьовані демократичні правові механізми захисту, не змогла якісно адаптувати мусульманську частину населення. Що породило нові міжетнічні й міжрелігійні суперечки.

Безповоротна подія, яка стала каталізатором усіх накопичених раніше негативних стереотипів відносно мусульман – це однозначно трагедія 11 вересня 2001 року. Ці події стали стимулом для трансформації суспільної свідомості, іслам став сприйматися як щось чужорідне. Після найбільшого в історії США теракту стало можливим на законних підставах говорити про вороже ставлення до мусульман, яке раніше було завуальованим. Суть проблеми полягає в ототожненні ісламу з тероризмом, а мусульман – з потенційними терористами. Після нападу терористів 11 вересня деяким американцям було важко сприймати арабську і мусульманську культуру як щось інше, ніж тероризм і фундаменталізм. Після 9/11 було прийнято вважати, що всі мусульмани – "погані" і потенційні терористи, якщо вони не підтвердять свою відданість Сполученим Штатам і їх війні з тероризмом. В результаті у мусульман в США не залишилося місця для свободи критики державної політики. "Мусульман-патріот" став свого роду квінтесенцією образу "хорошого мусульманина". Мусульмани-патріоти прагнуть відрізнити себе від терористів шляхом публічного підтвердження своєї прихильності Америці і їхнім основним цінностям. Цей тип ісламофобії занадто явний і охоплює як неприйняття ісламу, так і відвертий страх. В результаті, перед мусульманською громадою, з одного боку й американським урядом з іншого боку, постала проблема подальшого співіснування на одній території.

Одразу після атак 11 вересня іслам негативно сприймали 39% американців, у 2011 році, через 10 років, вже 61%, і сьогодні відсоток не зменшується [39].

Чинний тоді президент США Джордж Буш-молодший виступив з доленосною промовою та анонсував нові «хрестові походи». Заради безпеки американці погодились на розширення повноважень спецслужб. Об'єктом їхньої пильної уваги стала більша частина американських громадян, історично пов'язаних з ісламом. Було дозволено перевіряти мечеті, прослуховувати телефонні розмови, заносити людей до списку терористів за спрощеною системою. Боротьба з ісламським тероризмом стала ключовим завданням зовнішньої та внутрішньої політики Сполучених Штатів Америки.

Згодом був прийнятий закон під назвою «Дозвіл на використання воєнної сили» як реакція на потреби американців. Закон «Акт Патріота» дозволив збільшити можливості державних органів користуватись приватною інформацією, здійснювати прослуховування телефонних розмов, проводити не заплановані обшуки. Звичайно, головним колом осіб до яких почали застосовувати нововведення стали мусульмани. Політика міграції та обшуку в аеропортах також піддалась корекції в сторону збільшення перевірок на пропускних пунктах. Після терористичних актів суспільство було готовим пожертвувати часткою приватності для державної безпеки.

Америка наступила на ісламські організації з усією люттю, караючи і правих, і винуватих. У кожній мечеті, яка щороку збирає жертви, вона тепер бачила терористичний осередок. У мусульманських організацій були конфісковані мільйони доларів, що, по суті, перекрило можливість діяльності багатьох соціальних, освітніх та медичних установ [8].

Багато дослідників впевнені, що «ісламський тероризм» по своїй природі є штучно створеним засобом геополітики. Створений з метою конструювання уявного аморфного конфлікту. Тому після вересня 2001 року міжнародний тероризм почав використовуватись у формі «ісламського тероризму». По суті одна з найбільших світових релігій почала ототожнюватись з тероризмом.

Потрібно розрізняти традиційну релігію від радикальних прибічників, які часто лише прикриваються конфесією заради виправдання вчинення незаконної діяльності. Ісламські теракти це лише деформація та викривлення трактувань Корану. Народи й нації не породжують тероризм, а його появі передують різні соціальні, політичні, економічні причини й передумови. Ісламська Держава чи «Аль-Каїда» не виражають потреби й переконання всіх мусульман світу, а окремі терористи не представляють собою всю релігію чи ідейну спільноту. Тобто тероризм та іслам розвивались окремими власними шляхами, тероризм – соціально-політичне явище, а не релігійна дискусія.

Менше половини виявлених терористів народилась на Сході. А 41% мали громадянство країн ЄС або США, 36% - з країн Магрибу. Лише 17% терористів були родом з однієї з основних арабських держав (Єгипет, Ірак, Йорданію, Сирію, Ізраїль, Ліван і країни Аравійського півострова), 3% родом з азійських країн, таких, як Малайзія, Індонезія, Індія та Пакистан. «Ісламські» Терористи виявилися не такими вже й «ісламськими» за місцем свого народження та громадянством [48].

Розуміючи можливі наслідки розколу суспільства президент Джордж Буш намагався мінімізувати сплеск антиісламських настроїв, які могли б затягнути США в затяжні вуличні демонстрації, збільшення злочинів на основі ненависті до мусульман, збільшити градус напруги соціуму. При цьому, всупереч зусиллям адміністрації Буша-молодшого мінімізувати "антимусульманське відлуння 11 вересня", в американському суспільстві продовжився поділ на правильних і неправильних мусульман. Така політика в відкладеній перспективі породила новий виток ісламофобії в американському суспільстві. Під час виборчих перегонів 2016 року незадоволення мовчазної більшості вилилось в обрання президентом Дональда Трампа. Його погляди що до ісламу знайшли підтримку в більшості населення США.

Можна стверджувати, що теракт ісламських екстремістів 11 вересня дійсно значною мірою спричинив хвилю ісламофобії в Сполучених Штатах Америки. Паралельно розвинулось конструювання образу чужого, якими стали

сповідувачі ісламу. Саме тому образ мусульманина часто демонізується й уособлює в собі ворожий до Заходу конструкт. Якщо раніше мусульманська спільнота сприймалась американцями як відмінна культурно і релігійно, то після вересневих подій стала небезпечною і ворожою. Це перешкоджає міжкультурним відносинам і подальшій інтеграції мусульманської громади в США і також спричиняє виключенню прихильників ісламу з можливості бути представленими в політичній сфері та обіймати важливі посади.

У доповіді The Global Terrorism Database 2017 року по вивченню тероризму і боротьби з ним при Мерилендського університету зафіксовано факт того, що саме адепти ісламу це та група соціуму, яка найбільше страждає від насильства.

«Мусульмани все частіше стикаються з цим явищем і за межами регіону: зростання насильства проти мусульман відзначено в 35 країнах - членах Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), що включає США і більшу частину Європи " [48].

Отже, іслам в США має різні корені походження, пройшов складний шлях адаптації до американських цінностей та все ж залишився чужорідним для мультиконфесійної Америки. Низка історичних подій і соціальних явищ породили явище ісламофобії, котре тісно пов'язане з самою релігією та завдає її послідовникам ряд утисків з боку держави. В цілому, необхідно констатувати факт, що нині обставини склалися таким чином, що іслам в США все ще має імідж "іншої віри", "іншої віри", "іншої культури". Звідси й насторожене ставлення до всіх мусульман. Традиції ісламу мають багатовікову та різноманітну культуру, яку мусульмани могли б вкласти в калейдоскоп американської цивілізації. Адже саме в єдності різноманіття основна перевага держави та нації в цілому. Для іншої, не мусульманської частини населення, зростання ісламофобії є не менш загрозливим. Постійний страх розмиває фундамент власної безпеки громадянина в суспільстві. В перспективі існування проблеми має потуги перерости в вуличні зіткнення, мітинги, народні безлади й внутрішні конфлікти. Загалом, негативний вплив спрямовується і на державу в

цілому. Погіршується імідж країни на міжнародній арені, а отже, і її вплив на світові процеси. Прояви ісламофобії дають підставу світу сумніватись в правильності американських цінностей та їх універсальності.

1.3 Іслам в контексті національної ідентичності

Фактор релігії в формуванні національної ідентичності важко переоцінити. На стратегічну культуру США мали вплив різні за походженням та змістовно-ідеологічним наповненням культури, етноси, релігійні течії. В тому числі іслам став невіддільною частиною цього різнобарв'я. Однак у світлі непростих взаємин США з ісламським світом, потужною активністю терористичних угруповань на початку ХХ століття, розбіжностей понять моралі та духовності існування ісламської релігії набуло нового сенсу. Національна ідентичність - це динамічний конструкт. Його роль і значення у суспільстві може як зростати, так і слабшати, що пов'язано з конкретною історичною ситуацією і соціальним оточенням окремих груп і цілого народу

Поняття «ідентичність» охоплює широкий діапазон значень. У найширшому сенсі воно означає усвідомлення людиною власної приналежності до певної групи, яке дає їй змогу визначити своє місце в соціокультурному просторі та вільно орієнтуватися в навколишньому світі [5].

Національна ідентичність виступає як визнання народом самого себе; знання і повага історії; національної культури, території, усвідомлення народом своїх особливих рис, розуміння членами національної групи своїх інтересів, прагнень, цілей, ідеалів, потреб. Двадцять перше століття з впевненістю можна назвати періодом розквіту глобалізації й об'єднання масової свідомості, що в свою чергу спричинило певну ерозію і розмиття самоідентифікації. Однак деякі етнічні спільноти виявились більш схильними до захисту своєї унікальності, традицій, культури, релігії та національної ідентичності. Тому все частіше

починають говорити про ісламський світ як застиглий, архаїчний і не готовий сприймати сучасні виклики глобалізації. Найяскравіше дана концепція висвітлена у роботі відомого американського соціолога і політолога Самуеля Хантінгтона «Зіткнення цивілізацій». В якій йдеться про певну боротьбу «світла» з «тінню», «добра» зі «злом» і християнської цивілізації з ісламською. [20]. Справді, мусульманська громада відрізняється своїм небажанням адаптуватися і приймати всі ідеали життя Сполучених Штатів Америки.

Однак, таке бачення геополітики не можна вважати першою й основною причиною відокремлення мусульманської групи від загального соціуму. На нашу думку, за збільшенням фактору «чужорідності» ісламської культури в західному світі криються більш змістовні причини. Шайрін Хантер стверджує, що в сучасному світі конфлікти між Заходом і мусульманським світом впливають не з цивілізаційних відмінностей, а від структурно-політичного та економічної нерівності [35, 19].

Також Юксел Сезгін вважає, що не можна говорити про цивілізаційні конфлікти, «коли мова йде про недавні конфлікти, слід зазначити, що сприймати ці конфлікти як «зіткнення цивілізацій» буде ненадійним поглядом, тому що за соціокультурними та релігійними причинами цих конфліктів лежать первинні політичні та геополітичні чинники» [54, 4].

Якщо розмова про «зіткнення цивілізацій» може бути перебільшенням, то заперечувати факт гіперсильної самоідентифікації мусульман по своєму етнічному і релігійному походженню не варто.

За даними Міністерства Національної Безпеки США, «у 2005 році в США іммігрували близько 96 тисяч вихідців з мусульманських держав». Водночас мусульманська громада в США хоча і прагне стати повноцінною частиною суспільства країни перебування, в цілому намагається зберегти виражені риси свого побуту, світовідчуття і культури, що викликає нерозуміння, невдоволення і підозрілість у решти населення. У Росії ця проблема згладжується внаслідок того, що іслам ближчий російському суспільству, тоді як в США він дотепер зберігає образ «іншої віри» і «іншої культури» [4].

Історичні корені дилеми ідентичностей варто віднести до першої хвилі переселенців рабів з Африки. В підневільному становищі релігія для них стала основним спільним стрижнем самовизначення. Афроамериканці сприймали іслам як віру, яка протистоїть білому християнству. Тому для спільноти фактор збереження віросповідання виявився ключовим чинником етнічної самоідентифікації. Боротьбу за збереження власної віри можна розцінити як боротьбу за власну свободу на американському континенті.

Конфлікт ідентичностей проявляється і в страхах американців до різкої зміни навколишнього простору: будівництво мечетей, скупчення людей, які розмовляють арабською мовою, незвичні традиційні костюми, а також динаміка народжуваності. Думки громадян США розходяться. Іслам розглядається не як американська релігія під захистом першої поправки про свободу віросповідання, а навпаки, як релігія тероризму, антиамериканізму, антисемітизму, жіноконенависництва і гомофобії. Деякі навіть вважають її не релігією, а екстремістською ідеологією.

Існує тенденція до збільшення вимог мусульман до задоволення своїх соціальних потреб, які зовсім не вписуються у звичний розклад США: перегляд робочого графіку під час місяця рамадан, відправлення ритуальної молитви в робочий час, періодом відпустки, спеціальні виключення для дітей-мусульман в школах, створення власних кладовищ. Останнє означає про остаточне рішення повернення до рідних країн. «Невдоволення з боку мусульман дуже високе, бо вони вважають таку політику несправедливою по стосовно них. Поки вони змушені відкривати приватні школи на свої кошти, рівень яких досить низький. Очевидно, що, виставляючи суспільству свої вимоги, мусульмани тим чи іншим чином впливають на соціально-політичні основи країни, бо в разі задоволення цих вимог в суспільстві, так чи інакше, відбуваються зміни» [22, 20].

Провідну роль у наявності суперечностей між США й ісламськими мігрантами відіграють морально-етичні норми та правила життя. Мусульмани не бажають інтегруватись в класичне американське суспільство через те, що усталені західні цінності та ідеали прямим чином суперечать з їх релігією та

віровченням. Це стосується сімейного укладу, відношенням до жінок, поведінки в суспільстві, одностатевих шлюбів, вживанням наркотиків, алкоголю та навіть харчові особливості й уподобання. Адепти ісламу вбачають в західній культурі пряму загрозу власним моральним принципам і нормам. Розцінюють її як аморальну.

Мусульманське населення Америки швидко зростає внаслідок імміграції, високої народжуваності та звернення людей в іслам. Нині в США через специфіку етнокультури мігранти з близьким колом людей живуть ізольованим, замкнутими спільнотами. Утворюються цілі квартали, мікрорайони з власним населенням. Ситуація ускладнюється неможливістю працевлаштування мігрантів в різних сферах. Ступінь соціальної активності в мігрантів невелика, багато хто навіть не говорять по-англійськи. Ситуацію погіршує і неможливість працевлаштування мігрантів в різних більш перспективних сферах зайнятості. Роботодавці в основному пропонують непрестижну і низькооплачувану працю. Це сприяє самоізоляції та ще більше погіршує їх відчуженість від приймаючого соціуму і зростанню упередженості останнього до ісламської меншості.

Помічаючи тенденцію закритості мусульманських спільнот в США ми все ж акцентуємо увагу на мігрантах з Близького Сходу, котрі стали частиною населення країни відносно недавно. Саме на цей відсоток мусульман направлена сучасна ісламофобія. Але розглядаючи проблему комплексним підходом ми дійдемо до очевидного висновку, що іслам це релігія і переселених колись афроамериканців, і ново звернених вірян, азіатів і т.д. Всі вони по різному інтегровані в американському суспільстві. Довгий процес асиміляції «чорного» ісламу в США дав свої позитивні результати.

Афроамериканці за всі століття свого існування на території США сформували, по суті, окрему націю з особливою культурою [18, 50].

Так само і сучасних американських мусульман не можна назвати повноцінними носіями найсуворіших норм ісламу. Оточення в якому живе індивід неодмінно впливає на його поведінку не дивлячись на релігійні приписи. А тим паче в Сполучених Штатах Америки цей вплив відчувається як

ніде інше. Американські мусульмани значною мірою відрізняються від домінуючого суспільства, але вже й втрачають схожість з людьми рідної країни. То з ким вони тепер себе асоціюють? Укорінені мігранти займають прикордонне місце у діалозі західної та ісламської цивілізацій. Вони свідомо зробили свій вибір - стали американцями, а отже, зацікавлені в тому, щоб не загострювати ситуацію і гармонійно вписуватися в суспільство.

Можна говорити про нову ідентичність – ідентичність американських мусульман, яка знаходиться у процесі становлення. Існує подвійне сприйняття Сполучених Штатів Америки : «демократія і безпека» й «агресія і ворожість» [34, 107].

Згідно з соціальним опитуванням вашингтонського дослідницького центру Pew Research Center - 89% заявили про почуття гордості, яке вони відчують, будучи одночасно і американцями, і мусульманами. Переважна більшість з них підкреслювали свою віру в американську мрію, а 70% висловили впевненість в тому, що наполеглива робота допоможе її здійснити [51].

Як показує практика, мусульман, що прожив в США понад 5-10 років повертаючи з візитом в рідну країну вже не відчуває себе частиною традиційного арабського світу. Навпаки західні демократичні норми життя сприймаються як логічні, природні та правильні порівнюючи з країною походження. Це не дивно, адже товариство мусульман в Сполучених Штатах Америки володіє достатнім рівнем доходів, не нижчим за інші етноси, створивши при цьому міцний середній клас лікарів, науковців, інженерів. Це зміцнює всередині громади позитивні почуття соціальної довіри, затребуваності та приналежності навколишньому суспільству і своїй новій батьківщині [9, 42].

Керуючись цим висновком можна прогнозувати зменшення напруги в несприйнятті культури сучасними мігрантами. З кожним новим поколінням неможливо буде ховати свої традиції від зовнішнього світу, що призведе до їх повноцінного включення в американський соціум. А поступовий ментальний

розрив з культурою батьківщини стане невідворотним з плином часу. Для афроамериканських мусульман більш актуальні питання збільшення захисту громадянських прав, інтенсифікація власного включення в державні справи, перегляд історичних наративів.

І на даному етапі мусульмани в Америці в середньому краще інтегровані в соціально-економічному плані, ніж інші меншини мусульманського населення в усьому світі, наприклад, французькі чи британські мусульмани. Цей момент підтверджує твердження про те, що американські мусульмани добре інтегровані. Постійно розширюється коло успішних мусульманських підприємців, що сприяє підтвердженню розвитку цієї тези [28].

Ситуація в США краща ніж в ЄС. Європейські біженці-мусульмани витіснені в окремі райони в місті, живуть відособлено. Тим часом в американському порядку денному мусульмани все більше розселяються і мегаполісах, претендують на закупівлю земель під мечеті, намагаються влитися в політичне самоврядування поселення. Так, забувати про активний розвиток ісламофобії не варто, але мусульмани в США мають краще положення, ніж в багатьох країнах світу.

Зміни в діаспорах стають неминучими. Для того, щоб розвиватись і мати своє провідне місце в соціальних процесах мусульмани вимушені інтерпретуватись і адаптуватись до реалій навколишнього оточення. Часто такі зміни відбуваються несвідомо. Відбувається процес перегляду ісламської традиції в євроатлантичному дусі. Діаспорі стає властивим активне ставлення до життя, розділення мирського і священного. Можна констатувати факт суттєвої відмінності укорінених мусульман США і їхніми земляками в арабських країнах. Це означає ослаблення релігійної складової в структурних компонентах громади.

Отже, аналізуючи ісламофобію можна зробити висновок про неоднорідність наукових підходів до вивчення. Дефініції різняться сутністю, кутом зору, пріоритетністю проблематики та ін. Не зважаючи на глибоке

історичне коріння феномену дослідження ісламофобії відносно новий, актуальний напрям, який ще має ряд недостатньо вивчених аспектів.

На розвиток ісламу в США мали вплив змістовно різні історичні обставини, регіони міграції, етнічні групи. Зародження і подальший розвиток ісламу в межах держави носить завдячує переселенцям з інших частин світу. Перші носії мусульманської культури - афроамериканські раби, для котрих релігія стала фактором самоідентифікації проти традицій гнобителів.

Тенденції розвитку релігійного напрямку можна розцінити як неоднозначні. Окрім розбіжностей морально-етичних норм додається і ряд політичних обставин, які погіршують наявний стан речей. Конфлікт ідентичностей призвів до відчуженості мусульманських громад, загостренню міжетнічних конфліктів, підняттям градусу напруги в міжкультурній комунікації. Низка вказаних факторів стала плідним ґрунтом для розвитку феномена ісламофобії.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНОВИЩА МУСУЛЬМАН В США ЗА ДОНАЛЬДА ТРАМПА

2.1. Ставлення Дональда Трампа до ісламу та мусульман

Дональда Трампа можна з впевненістю назвати одним з найбільш неоднозначних президентів США 21 століття. Від моменту його обрання до останніх днів в Білому домі навколо його особистості точилися конфлікти різного ступеню значущості.

З новою силою постала і проблема ісламофобії саме під час президентської кампанії 2016 року і прожувалась протягом усієї каденції обраного тоді президента. Дональд Трамп не раз відзначався різкими заявами у бік мусульман. Треба розглянути це детальніше. Однозначно від початку президентства Трампа активувалась відкрита неприязнь до мусульман з боку політичного естаблішменту не тільки в межах Америки, але його настрої розповсюдились і на весь західний світ. Навіть якщо в європейських політичних діячів заяв в подібній жорсткій формі ми не спостерігаємо, то ігнорувати настрої суспільства не варто.

У США 2016 року пройшли чергові вибори глави держави. Республіканець Дональд Трамп заручився підтримкою більшості виборців та став новим президентом США. Тим часом політик відомий досить різкими випадками на адресу мусульман. У своїй передвиборчій кампанії колишній голова держави апелював до відновлення американських цінностей і боротьби з «ісламським фундаменталізмом». Тези знайшли відклик у багатьох американців. Так звана «мовчазна більшість» населення Сполучених Штатів Америки висловила підтримку антиісламській позиції кандидата за допомогою свого голосу. Це показує настрої соціуму відносно мусульманського фактора. Позиції Дональда Трампа знайшли підтримку в населення, яке вбачало в кандидаті хороброго «правдоруба», що не боїться кинути виклик політкоректності. Очевидно, що існування ісламофобії ще не було настільки очевидним починаючи з терактів 2001 року.

В результаті президентських виборів 2016 роки від початку до кінця стало очевидним, що ісламофобія жива та активно процвітає, має такий самий політичний резонанс, як і раніше

Тенденції ісламофобії за каденції Дональда Трампа невпинно посилювались. Вже наступного року після обрання громадські й дослідницькі організації шляхом соціальних опитувань публікували невтішну статистику.

За підсумками опитування, опублікованого Pew Research Center, американські мусульмани продовжували висловлювати стурбованість за фактом дискримінації щодо них та недовіру до Трампа. Половина опитаних висловила думку, що в останні роки стало важче бути мусульманами [51].

А також 2017 р. Федеральні дані про злочини на ґрунті ненависті, опубліковані ФБР свідчили те, що більша частина злочинів на ґрунті релігійної ненависті в країні були здійснені проти євреїв і майже чверть - проти мусульман [32].

Окрім усних заяв і діяльності в соціальних мережах найбільший резонанс в суспільстві викликала ініціатива Дональда Трампа що до обмеження міграційних потоків з деяких країн арабського регіону. Урядове розпорядження 13769, що отримало назву «Захист нації від іноземного терористичного проникнення в Сполучені Штати Америки» заборонило в'їзд громадян з визначених указом мусульманських країн на територію Сполучених Штатів Америки. Рішення одразу назвали антиконституційним.

Трамп закликав до повного припинення в'їзду мусульман до США посиляючись на недостовірне і неточне опитування, опубліковане антимусульманською групою ненависті «Центр безпекової політики». Засновник організації - сумнозвісний ісламофоб Френк Гаффні. Саме він являється теоретиком заяв про те, що колишній президент Барак Обама насправді таємний мусульманин. Саме опитування було проведене компанією Келліенн Конуей, яка працювала радником Трампа.

Президент як базу свої електоральної програми визначив обмеження імміграції в країну та припинення потаканням забаганок мігрантів. Трамп не

тільки підписав указ, що обмежує імміграцію з окремих країн з мусульманським населенням, а й сам часто пов'язував іслам і Близький Схід в цілому з насильством і культурою, які сприймалися як щось протилежне американській природі та ідентичності. Він швидко перейшов до виконання своїх передвиборчих обіцянок. Антимусульманська риторика різко мінилась конкретними діями політика. Одним із перших кроків президента США на посаді було підписання указу про заборону представникам 7 мусульманських країн в'їздити до США. Він ініціював заборону для в'їзду громадянам ряду традиційно мусульманських країн аргументуючи це питанням національної безпеки. Міграційний указ набув чинності в кінці червня 2017 року та одразу набув широкого розголосу. Дії були розцінені як релігійна дискримінація мусульман. Згодом Верховний суд прийняв рішення задовольнити подання. Таким чином, під заборonoю в'їзду опинились Сирія, Іран, Сомалі, Лівія, Ємен, Венесуела та Північна Корея. Більшість з цих країн традиційно мусульманські.

Критики назвали його ісламофобським і нездатним в повною мірою розв'язати питання злочинній, вбивств, наркотрафіку. Відповідне рішення тягло за собою вуличні протести та демонстрації, боротьбу правозахисних груп за скасування заборони, шквал соціального засудження, розпач біженців через відкладення возз'єднання сім'ї на невизначений термін. Багато потенційних мігрантів залишилися без можливості здобуття якісної освіти та отримання відповідних медичних послуг. Ініціатив була сприйнята як не заходи національної безпеки, а як цілеспрямована атака на мусульман. Якщо одна сторона вважає це утиском, то інша правильним кроком для розвитку США, щоб мігрантами були кращі кадри з розвинутих країн світу, а не потенційні найнижчі верстви населення, які потребуватимуть коштів від держави на утримання.

Стефан Міллер став співавтором першої версії "заборони на в'їзд мусульман до США". Його авторству належить даний вислів: "Де б не знаходилися мусульмани, а це майже в кожній країні на планеті, вони є прихильники ідеології джихаду " [47].

Запустив і очолив "Проект по обізнаності про тероризм". Мета проекту – «покласти край зусиллям радикальних лівих і їх ісламістських союзників зруйнувати американські цінності й роззброїти цю країну, яка намагається захистити себе в період терору» [37].

Оголошення про проект було розміщено в кількох університетських газетах під заголовком: "Що американці повинні знати про джихад ". " Джихад - це війна проти християн ".

В таких умовах мусульмани, що вже мігрували в США не можуть почувати себе захищеним в державі перебування. А, як відомо, людина не може розвиватись і стати повноцінним членом суспільства без відчуття безпеки за своє життя, доброго відношення оточуючих з терпимістю до іншої культури. І у випадку відсутності подібного, мігрант переживає стрес, психологічну напругу, відчуття нестабільності. Безпека і розвиток кожної окремої людини – це успіх і процвітання держави в цілому. Ігнорувати чисельність і потуги мусульманської діаспори в США наразі не можливо, бо їх кількість постійно зростає навіть не зважаючи на обмеження міграційних потоків.

Антимусульманська політика Трампа не обмежувалася заборонаю на в'їзд мусульман. Адміністрація спробувала перейменувати програму «Протидія насильницькому екстремізму» в «Протидія ісламському екстремізму». Цим одночасно нехтувались інші злочинні площини. В тому числі зростаючий білий націоналізм.

Стратегія національної безпеки 2017 року ще раз підтверджує настрої адміністрації. «Терористи-джихадісти, такі як ІДІЛ і Аль-Каїда продовжують поширювати варварську ідеологію, яка закликає до насильницького знищення урядів і невинних людей, яких вони вважають віровідступниками. Терористи намагаються змусити підкоритись законам шаріату " [43].

У стратегії національної безпеки «шаріат» використаний як антитеза антитезу демократії та вказує на пригнічення і насилля.

Цивілізаційний конфлікт Трампа позначиться не тільки на збройних формуваннях шіїтів або сунітських терористів, а й на простих послідовниках

ісламу. Вони зіткнулися з «ретельною перевірку», якщо не заборною, при в'їзді у США. Вони відчують це на підтримці диктаторів та монархій, яких Трамп вважає тактичними союзниками у цій цивілізаційній війні. Основні суперечки навколо даної проблеми полягають в дилемі національної безпеки й громадянських прав й толерантності суспільства. Цілком логічним є право держави проводити ретельніші обшуки в аеропортах до лиць, що викликають підозру в працівників, здійснювати перевірку документів, обмежувати міграційні потоки з нестабільних регіонів. Тим самим державний апарат піклується про громадян і знижує ризики неправомірних дій та злочинів. Однак, підвищена увага до людей арабської зовнішності розцінюється як ксенофобія.

Публічні виступи Дональда Трампа – основне джерело риторики ісламофобії. За період своєї каденції політичний діяч неодноразово висловлював ісламофобські настрої й транслював своє негативне ставлення до мусульман. Антиісламські заяви американського політика на фоні міграційної кризи й терактів мали тенденцію тільки до посилення. Але і задовго до отриманих повноважень тоді ще тільки бізнесмен і шоу-мен Дональд Трамп відзначався антиісламськими заявами. Наприклад на питання в одній з програм 2010 року «Чи вважаєте ви мусульман реальною загрозою?» відповів наступне: «Звісно. Це бачу я і це бачите ви!». А також : «Здається це не шведи підірвали Всесвітній торговий центр?» [31].

Важливим елементом розповсюдження антиісламської риторики Трампа була його сторінка в соціальній мережі Twitter. Колишній президент допускав собі ретвіти карикатур, неперевіраних фактів і сам поширював провокаційний контент. В одному з інтерв'ю Пірс Морган уточнив у Дональда чи не шкодує він про свої ретвіти ісламофобного змісту. У відповідь Трамп заявив про те, що він своїми діями веде боротьбу з радикальним ісламом, а значить все вірно [50].

У 2017 році допис «Радикальний ісламський тероризм повинен бути зупинений будь-якими засобами! Суди повинні повернути нам наші захисні права. Потрібно бути жорсткими!» викликав хвилю соціального незадоволення.

В жовтні того ж року Трамп заявив, що радикальний іслам – причини підвищення рівня злочинності в Великобританії. В листопаді тричі ретвітнув британську антимусульманську організацію [28].

Керуючись цим можна визнати, що Дональд Трамп причетний до росту ісламофобії не тільки в США, а й за їх межами.

Фразою "Я думаю, що іслам ненавидить нас" Трамп продемонстрував, наскільки нормальною стала ісламофобія в американській політичній культурі і публічному дискурсі. Стверджуючи, що іслам та мусульмани являють собою екзистенціальну загрозу американському суспільству, Трамп надав "дозвіл" для безлічі окремих осіб і установ для нападу на американську мусульманську громаду. З 2016 статистичні дані ФБР тільки підтверджують те, що насильство та ісламофобські настрої різко зростають по всій країні. Риторикою за принципом "іслам нас ненавидить" і політикою, що включає заборону на в'їзд іммігрантів з країн з мусульманською більшістю, Трамп підкріпив ідею про те, що іслам є загрозою для Сполучених Штатів. Він неодноразово попереджав про небезпеку "радикального ісламського тероризму" - ця фраза сприймається як прямий докір Бараку Обамі, який, будучи президентом, демонстративно відмовився використовувати цей термін. Трамп критикував Обаму і Хілларі Клінтон за те, що вони є "творцями" так званої Ісламської держави.

Він не тільки просував антимусульманську риторiku і відповідну політику, а й призначив антимусульманських фанатиків з прямими зв'язками з мережею ісламофобії на посади, що дають владу і вплив в уряді.

Вивчаючи антиісламську політику 2016-2020 рр. варто аналізувати не тільки колишнього президента, а його близьке політичне оточення. Майкл Флінн - генерал-лейтенант армії США у відставці, радник президента США з національної безпеки також відзначався скандальними заявами проти мусульман. У лютому 2016 року його написав у Твіттері, що «страх перед мусульманами раціональний». У серпні того ж року виступив на заході в Далласі (штат Техас) від імені антиісламістської групи «Закон для Америки»,

заявивши, що іслам «є політичною ідеологією» і що він «безумовно ховається за релігією».

"Я не розглядаю іслам як релігію. Я бачу в ньому політичну ідеологію, яка ... буде маскуватися під релігію у всьому світі, і особливо на Заході, особливо в Сполучених Штатах, тому що вона може сховатися і захистити себе тим, що ми називаємо свободою релігії" [25].

"Іслам - це політична ідеологія. Він вправно ховається за терміном релігії. Я не бачу великої кількості людей, кричущих "Ісус Христос" з сокирами, мачете або стріляючих з гвинтівок. Це неможливо. Так що у нас є проблема ". А також: «Іслам подібний до раку. Знаєте, я пройшов через рак в моєму власному житті. Так що це як рак. І це як злоякісний рак, хоча, в цьому випадку рак уже дав метастази" [38].

Антимусульманський фанатизм загалом характерний для виборчих процесів США. Фактично, рівень антимусульманських настроїв зростає під час виборчих циклів, а не в період міжнародних або внутрішніх інцидентів тероризму. Хоча ісламофобія зазвичай посилюється і слабшає в залежності від політичного циклу, але обрання Дональда Трампа відкрило простір для її існування в державному апараті на постійній основі.

З одного боку, антимусульманський фанатизм і насильство стосовно мусульман ніколи не були настільки нормалізовані в американській політиці та ЗМІ. З іншого боку, ми спостерігаємо історичний підйом американських мусульман. В тому числі й в політичній площині. Наприклад обрання представників Ільхана Омар і Рашіди Тлаїб, перших в країні двох американських мусульманських конгресвумен. Рекордна кількість мусульман балотувалися і були обрані на державні посади в період 2016-2018 роках, а дві вищезгадані мусульманки увійшли в зали Конгресу у 2019 році. Незважаючи на сигнали, що вказують на більш позитивне довгострокове майбутнє для соціального і культурного ставлення до ісламу і мусульман в громадській сфері необхідно провести велику змістовну роботу, щоб обмежити збитки нанесені Дональдом Трампом.

Під час виборів 2020 року тодішній кандидат, а сьогодні уже чинний президент США – Джо Байден активно критикував Дональда Трампа за його антиісламську риторику. Звинуватив його в «безсовісному рості ісламофобії».

Таким чином, просування ісламофобії в США Дональдом Трампом є беззаперечною. Ксенофобські висловлювання, антимусульманські законодавчі ініціативи, відсутність державних програм покращення міжетнічної взаємодії та інші аспекти проблеми значно погіршили становище мусульманської меншини.

2.2 Реакція ісламського світу на політику Дональда Трампа стосовно мусульман

Сьогодні досить актуальним питанням є проблема взаємин ісламського світу із Заходом. Прояви ісламофобії Дональда Трампа викликали в мусульманському світі зрозумілу негативну реакцію. Перемога Дональда Трампа на виборах в США залишила ісламський світ у напрузі. Під час американської передвиборчої кампанії на Близькому Сході добре запам'ятали, що ця людина пропонувала заборонити в'їзд до США усім мусульманам та обіцяла дозволити тортури при допиті підозрюваних у тероризмі. Трамп зробив чимало заяв, які обурили ісламський світ.

Заарештований пізніше за корупцію саудівський принц Аль-Валід назвав республіканця "ганьбою Америки". А мільярдер з ОАЕ Халаф аль-Хабтор після цього заявив, що якщо Трамп буде обраний президентом, то бізнесмени з країн Перської затоки будуть змушені закрити свої підприємства в США.

Саудівська Аравія претендує на лідерство в регіоні та має стратегічні відносини з США та не розглядає терористичні угруповування ісламської держави або Аль-Каїди як істино ісламські. Тим не менш заяви Трампа викликали занепокоєння арабської держави. Насторожено була сприйнята інаугураційна промова. «Ми об'єднаємо цивілізований світ проти радикального ісламського тероризму» заявив Трамп [30].

Також з боку держав мусульманського світу доносилися обережні нейтральні поздоровлення на адресу Трампа. Саудівський король Салман бін Абдул-Азіз подзвонив йому по телефону. За даними саудівського агентства SPA, він висловив надію, що історичні зв'язки та стратегічне партнерство між двома країнами продовжать розвиватися у позитивному ключі та принесуть Близькому Сходу «мир та процвітання».

Посол Саудівської Аравії у США, на одному з вашингтонських прийомів говорив протилежні речі. «Я не можу повірити, що така країна, як США, може дозволити собі обрати президентом людину, яка просто так заявляє: «Ось цим людям не буде дозволено в'їжджати у США, - звертався він до американської аудиторії. - Вирішувати, звичайно, не мені, а вам. Але я лише сподіваюся, що ви зробите правильний вибір» [6].

Після оголошення результатів американських виборів критику на адресу Трампа приглушили практично усі країни ісламського світу, хоча відразу ж позначили межі, яку новому президенту США не варто переходити. Президент Афганістану Ашраф Гані, привітавши республіканця, відзначив величезну важливість США у боротьбі з тероризмом. Вашингтон з 2001 р. фінансує кампанію Кабула проти радикального ісламістського руху «Талібан» [48].

Глава іранського МЗС Мохаммад Джавад-Заріф підкреслив, що на чолі США повинна знаходитися людина, яка «розуміє реалії світу та регіону», а також нагадав, що країна пов'язана з Іраном зобов'язаннями з ядерної угоди. Трамп раніше стверджував, що угоду про припинення іранської атомної програми в обмін на зняття санкцій варто розірвати.

Президент Туреччини заявив, що з Трампом у США «почалася нова епоха», яка може зміцнити розвиток демократії та прав людини в ісламському світі. Окремо висловився і турецький прем'єр Біна Йилдирим, який прямим текстом заявив, що Анкара чекає, що оновлені США екстрадують до Туреччини богослова Фетхуллаха Гюлена. Його турецька влада звинувачує у спробі держперевороту.

Окремо варто зупинитися на ще одній визначній події. А саме рішення Трампа про перенесення американського посольства в Ізраїлі з Тель-Авіва до Єрусалиму. Це фактично означало визнання Єрусалиму столицею Ізраїлю. Раніше Рада безпеки ООН приймала резолюції, у яких Єрусалим був названий територією, окупованою Ізраїлем. Заява президента США Дональда Трампа про визнання Єрусалиму столицею Ізраїлю, безсумнівно, має історичне значення і позначилась на відносинах з арабським світом.

На пресконференції в Білому домі 5 грудня 2017 року Д.Трамп заявив: «Як президент Сполучених Штатів, я офіційно визнаю Єрусалим столицею Ізраїлю і наказую перенести посольство США з Тель-Авіва до Єрусалиму» [46].

Досить жорсткою була реакція всіх мусульманських країн. При цьому навіть Саудівська Аравія заявила про свою незгоду з рішенням президента. До критики плану американського президента приєдналися інші мусульманські країни. Міністр закордонних справ Ірану Джавад Заріф назвав цей план "жахом для регіону і всього світу". У МЗС Катару наголосили на дотриманні прав палестинців і встановленні кордонів між Ізраїлем і Палестиною в межах 1967 року. Тим часом у МЗС Туреччини переконані, що цей план не має шансів на успіх. У турецькому міністерстві назвали ініціативу Трампа "мертвонародженою" і попередили, що не допустять кроків, які б "узаконили ізраїльську окупацію" палестинських територій.

Це рішення Трампа про офіційне визнання Єрусалиму столицею Ізраїлю – черговий крок в списку безвідповідальних дій американської адміністрації, яка раніше ввела обмеження на видачу віз жителям кількох мусульманських країн і виступала проти допуску біженців.

Антимусульманська політика Трампа тільки погіршила взаємини США з ісламським світом. Непроста комунікація не стала чимось новим для американської зовнішньої політики, але тенденції були невтішними. Наддержава має наміри трансформувати арабські країни на демократичний лад. Але постійно наражається на супротив з їх боку. Країни не бажають відходити від віковичних традицій, релігійних приписів, лібералізувати законодавство,

значно збільшувати права жінок чи допускати їх до творення політичних процесів.

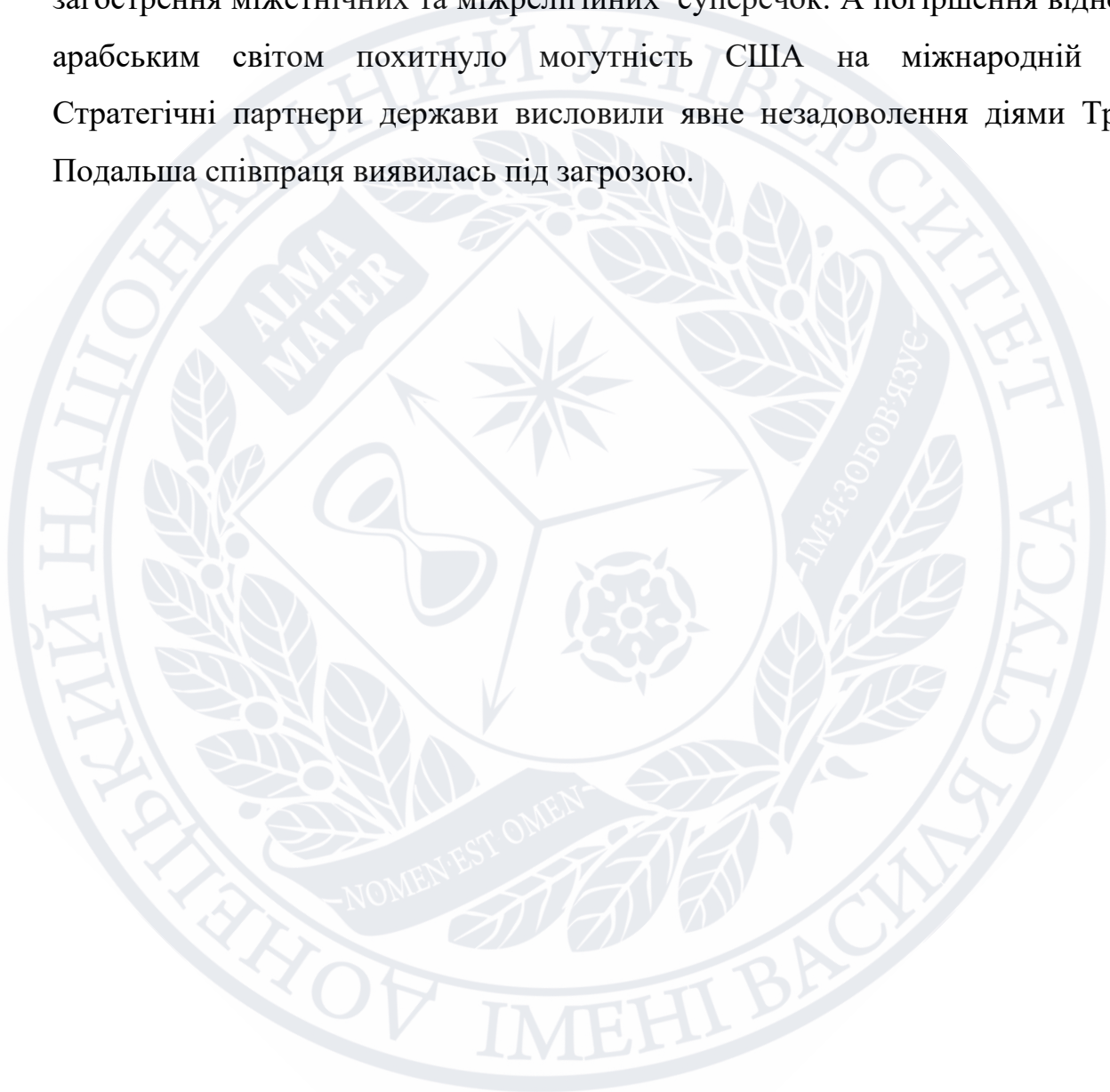
США – великий центр сили та прийняття рішень в міжнародних відносинах. Впроваджуючи політичні рішення держава керується не тільки внутрішніми чинниками, а й зважає на глобальну розстановку сил. Питання мусульманської общини в Америці, відношення до них, міграційні закони явно демонструють ставлення до арабського світу в цілому і політику США в близькосхідному векторі. Керівництво поставило ціль модернізувати іслам не тільки для мусульман західного світу, але у в межах всього світу [24].

Не тільки Трамп мав вплив на арабський світ, а й навпаки. Стратегічне партнерство з Саудівською Аравією у реалізації спільних інтересів стосовно тероризму, іранській загрозі, економічна співпраця дещо пом'якшили публічну риторику Трампа. Після зустрічей з Мухаммадом ібн Салманом він заявив про своє «глибоко шановане» відношення до ісламу, яке він вважає однією із божественних релігій, який дав світові великі принципи гуманізму що були викрадені екстремістськими угрупованнями [6].

Подальша увага до покращення мусульман на території власної країни допоможе США покращити імідж на міжнародній арені й зміцнити позиції в близькосхідному векторі політики. Можливе використання як елемента «м'якої сили» в зовнішній зносинах. Почуваючись в американському просторі вільно і без переслідувань, мусульмани транслюватимуть ці тези своїм співвітчизникам, що в перспективі приведе до влади більш демократичних лідерів і зменшить військову напругу в регіоні.

Отже, Отже, обрання Трампа зломало крихкий нейтралітет в даному напрямі. Антимусульманська риторика, заборони та дискримінація не тільки посилились, а й набули інституційної легітимності. За каденцію Дональда Трампа тенденції сприйняття мусульманської етнічної громади як потенційно загрозової, статичної, відсталого, ворожої до інших націй, віросповідань та культур стали все більш інтенсивними. Колишній очільник постійно генерував провокаційні заяви, просував антимусульманські ініціативи, погіршив

відносини США з арабським світом. Масштаб проблеми створює загрози для подальшого існування соціальної рівності та безпеки держави, спричиняє ряд утисків для представників мусульманської меншини. Що створює новий виток загострення як у суспільстві, політиці та і в міжнародному гуманітарному праві. Подальше зростання ісламофобії може викликати розшарування суспільства, загострення міжетнічних та міжрелігійних суперечок. А погіршення відносин з арабським світом похитнуло могутність США на міжнародній арені. Стратегічні партнери держави висловили явне незадоволення діями Трампа. Подальша співпраця виявилась під загрозою.

РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ МУСУЛЬМАН В США ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

У зв'язку з потребою спільного існування різних людей і культур необхідно позбутись упередженого ставлення до представників іншого соціального прошарку. Імідж мусульман похитнувся після серій терактів у Європі та Сполучених Штатів Америки. Жителі західної цивілізації на підсвідомому рівні почали ототожнювати мусульман з агресією та тероризмом. Усі ці настрої суспільства значною мірою підігрівались засобами масової інформації та політиками. Такий масштаб проблем прямо вказує на необхідність негайного вирішення ситуації та пошуку можливих шляхів розв'язання феномену ісламофобії в США. Позбувшись ісламофобії можна буде знизити градус соціальної напруги, покращити становище мусульман. Мусульманська діаспора не буде відчувати себе пригніченим елементом суспільства.

Суперечності всередині мусульманської громади в США виникли в результаті того, що мусульмани виявилися в країні з різних частин світу з різним походженням, в результаті чого сформувалася багатоетнічна громада, до якої приєдналося значна частина корінних американців, які прийняли іслам. Швидке зростання мусульманської громади в США в кількісно відношенні викликали ряд проблем.

Ці люди представляють собою незвичайну мозаїку етнічних, мовних, ідеологічних, соціальних, економічних і релігійних груп, історично і культурно не пов'язаних з США, але при цьому чудово доповнюючи американське суспільство. Різноманітність ісламської спільноти в США вражаюча: 35% її членів народилися в країні, а інші являються представниками різних азійських і африканських держав [9, 5].

Важливий елемент для розв'язання наявної проблеми – це активна і продумана політика держави у сфері адаптації новоприбулих арабських мігрантів. Адже саме цей прошарок мусульманської громади в США найбільш

схильний до утворення закритих осередків, які так насторожують американців. Головним недоліком політики адаптації мусульман в США – це відсутність продуманої концепції, котра передбачала б конкретні поступові кроки залучення мусульман в американський світ з перших днів прибуття. Діяльність держави обмежена епізодичною роллю в житті мусульман. Частково, такий феномен можна пояснити багатонаціональним характером США, де кожен мігрант потрапляє в середовище мігрантів (різних хвиль та поколінь), повинен самотійно, користуючись демократичними благами знайти своє місце в такому суспільстві. На жаль, ситуація ускладнюється шляхом створення несприятливого середовища для мусульман в США. Тоді такий принцип самореалізації перестає функціонувати, навпаки формуючи закриті громади.

Віддаючи організацію інтеграції новоприбулих менших в загальний простір на відкуп неурядовим організаціям, лідерам діаспори чи на самотійне заняття мігрантам держава ризикує отримати системну кризу. США підкреслюють імміграційний характер суспільства, відсутність титульної нації, тим самим просуваючи тезу про те, що новоприбулий громадянин повинен під впливом різноманітності етнічних ландшафтів пристосуватись до навколишнього середовища. На жаль, така політика у випадку мусульман не є ефективною, а навпаки заганяє в існування закритими общинами. Тим не менш, варто визнати, що американська політична система, по-перше, надає меншинам, включаючи конфесійні, чималі можливості захисту своїх прав, використовуючи для цього інститути громадського контролю над діяльністю бюрократії. По-друге, ця система дає можливість релігійним громадам не просто вести активний діалог з владою, захищаючи та відстоюючи свої інтереси, а й безпосередньо брати участь в політиці. Серед способів конструктивного діалогу слід назвати численні зустрічі з офіційними особами, що проводяться організаціями та групами громадської підтримки мусульманської громади.

У зв'язку з цим мусульманський світ стоїть перед рішенням важливого завдання по створенню прагматичної традиції для майбутнього, яка враховує

поряд з традиційними ісламськими цінностями і західні моральні цінності, такі як плюралізм думок, толерантність і дотримання прав особистості, включаючи права жінок та дітей [10, 90; 3, 140].

Правильним кроком для подолання ісламофобії в США ми вважаємо збільшення кількості мусульманського політичного представництва. Рівень впливу на вищу політичну владу в США не пропорційний кількості мусульман, їх потенційним можливостям і тої ролі, яку вони відіграють у суспільстві в цілому. Однак збільшується число ісламських організацій, які намагаються підвищити рівень політичної свідомості та політичної організації серед мусульман. Мусульмани, представлені у політиці США, повинні швидко реагувати на ксенофобські заяви та проводити максимально відкриту, миролюбну риторику. Відтак політик мусульман Кіт Елісон у своїй промові емоційно розповів історію працівника швидкої допомоги, який рятував життя 11 вересня 2001-го, а відтак зазнав переслідувань через те, що був мусульманином. Перший мусульманин обраний у Конгрес – демократ Елісон сказав наступне: «Ми не повинні говорити про всіх мусульман. Ми повинні захиститись від тих радикалів, які ховаються за поміркованими мусульманами. Саме вони становлять загрозу Америці та нашим дітям».

Дослідниця Шумиліна зазначає: «включення в політичне життя країни ісламського фактора на тлі активної антимусульманської риторики - новий феномен в сьогodнішній Америці. Тепер поява самоорганізованих мусульманських груп на американській політичній арені може стати стимулом для зміни» [21].

В умовах неоднозначної політики держави США до мусульман виникає якісна протидія у вигляді громадських організацій. Після декількох хвиль міграцій з арабських країн до США, утворилися мусульманські громади, які прагнули досягти свого визнання як соціального елементу. Якісним механізмом ствердження і захисту своїх інтересів стали громадські об'єднання, організації, союзи ісламських активістів. Головною метою подібних утворень являється прагнення конфесійного єднання, правовий захист, збереження культурної

спадщини, а також лобювання інтересів мусульман в політичній сфері. Громадські організації є важливим елементом у боротьбі з ісламофобією і їх збільшення та різноманітність допоможе якісно виражати думку мусульман в США.

У США функціонують великі громадські структури: Ісламський конгрес Північної Америки (ICNA), Федерація ісламських асоціацій США і Канади, Ісламська спільнота Північної Америки (ISNA), Рада з американо-ісламських відносин (CAIR). Американські мусульмани мають свої численні видання і свій телеканал "Bridges TV".

Характерною особливістю виникнення ісламських громадських організацій в США є їх зосередження у найбільших штатах, де сконцентрована основна кількість проживаючих мусульман. Наприклад: Мічиган (74 ісламських центру, 104 організації), Нью-Джерсі (103 ісламських центру, 95 організацій), Нью-Йорк (279 ісламських центрів, 237 організацій), Каліфорнія (287 ісламських центрів, 280 організацій), Флорида (108 ісламських центрів, 77 організацій), Іллінойс (147 ісламських центрів, 172 організації), Техас (143 ісламських центру, 108 організацій) [49].

Ісламським організаціям варто вчасно реагувати на важливі події та демонструвати свою єдність з усім соціумом США. Наприклад, після зруйнування вандалами єврейського кладовища в штаті Міссурі мусульманські громадські організації США зібрали 55 тисяч доларів на його відновлення (маючи непрості відносини з євреями). Незабаром після появи звісток про осквернення могил, ісламські організації Mpower Change і CelebrateMercy опублікували заклик до правовірного перерахування грошей на відновлення цвинтаря: «Хоч ці божевільні акти і наповнили наші серця скорботою, ми пам'ятаємо заповіді про єдність, толерантності та взаємний захист, передбачені у Мединській конституції, історичним суспільним договором між мединськими євреями та першим ісламським співтовариством».

Розвиток громадських організацій є однією з головних умов успішного розвитку мусульманської спільноти в США і являється якісним механізмом

боротьби з ісламофобією. Ісламські асоціації виконують роль рупора мусульман США в найрізноманітніших сферах. Вони повинні об'єднатися, захищаючи свої інтереси, особливо коли виникає загроза самому існуванню арабської діаспори, як це мало місце, зокрема, після подій 11 вересня 2001 року, коли по Сполученим Штатам прокотилася хвиля антиарабські та антимусульманських виступів.

Окремі особистості відіграють не менш важливу роль в подоланні ісламофобії ніж державний апарат, політичні партії та ісламські громадські організації. В науковому середовищі яскравим прикладом є теологиня Аміна Вадуд. Дослідниця приділяє увагу вивченню співвідношення ісламу і статі. Роботи Аміни досліджують Коран і інші священні писання на факт неправильного трактування. В основному це стосується прав жінок в традиційних мусульманських спільнотах. Її авторству також належить термін «гендерний джихад». Теологиня довела наявність в мусульманському суспільстві проблем невірної тлумачення Корану, яке стало передумовою вікових рамок по відношенню до жінок, особисто проводить освітню роботу з цього питання і бере участь в процесах модернізації ісламу. Аміна Вадуд наполегливо відстоює глобальність ісламу і його приналежність до всіх націй, приділяє особливу увагу питанню соціальної справедливості в ісламі, рішуче засуджує расову дискримінацію. Основні аргументи автора на користь останнього викладено в роботі "Коранічна герменевтика соціальної справедливості: Раса, клас і гендер» [52,13].

Сфера її діяльності покращує міжкультурну і міжрелігійну комунікацію, демонструє американському суспільству солідарність мусульман з демократичними цінностями.

Вражає, що серед американських мусульман більшість - 64% не заперечують проти різного прочитання ісламу і навіть згодні з ідеєю, що "традиційне розуміння ісламу потребує переоцінки у світлі новітніх процесів (52%)" [42].

В умовах коли держава не створює освітньо-культурних центрів для меншин їхню роль перебирають на себе традиційні для мусульман точки комунікації. Найяскравішим прикладом об'єднання діаспори виступає мечеть – ядро духовної єдності мусульман. Можна сказати, кожна мечеть в США виконує не тільки релігійні, духовні функції, а й сприяє адаптації мігрантів з арабських країн. Тільки прибувши в Америку людина точно знає, що навіть в американському суспільстві для її віри є місце. Таким чином формує нові зв'язки, відчувається комфортно, може реалізовувати ментальні потреби в спілкуванні з соціумом та Творцем. Просування ісламських цінностей в американський світ є невіддільною складовою інтеграції мусульман. В свою чергу діяльність духовних центрів різних конфесій в США тільки збагатить різноманітність, строкатість мультикультурної Америки.

Через те, що ЗМІ часто причетні до створення негативного іміджу мусульман в масовій свідомості необхідне створення противаги й у новинному сегменті. Так свою діяльність розпочав перший англomовний кабельний мусульманський телеканал «Bridges TV», що спрямовує свою діяльність на розвінчання міфів про іслам. Приводом до створення «Bridges TV» стало бажання продемонструвати американцям справжнє обличчя динамічного мусульманського співтовариства і реальну картину їхнього життя. Мусульманські організації також проводять інформаційні кампанії в ЗМІ. Організація Рада американо-ісламських відносин (CAIR) почала кампанію проти ісламофобії в американських ЗМІ. «Акція з популяризації ісламу в США обійшлася в 50 млн. Доларів. В ході неї планується залучення телебачення, радіо та газет. Кампанія підтримана політиками та академіками. За словами виконавчого директора Ніхад Авада, його організація щорічно витрачає 10 млн. Доларів на проведення подібних медійних кампаній » [12].

Державі варто розглянути можливість Адаптації західноєвропейських методів забезпечення прав і свобод для американського суспільства. Проблема ісламофобії актуальна для країн Європейського союзу не менше, ніж для Сполучених Штатів Америки. Через провал політики мультикультуризму

Європу заповнили біженці та мігранти з арабських країн, яких виявилось дуже важко поглинути в європейське суспільство. Окрім демографічного збільшення, зайняття робочих місць, культурної різниці населення налякане численними терористичними атаками, які скоїли радикальні ісламські угруповання. Це спричинило вихід на політичну арену правих і ультраправих сил, що закликають терміново переглянути питання міграції, згадати про європейську ідентичність та цінності західної цивілізації. Однак відмінною рисою інтеграції ісламської громади в США можна вважати високий ступінь відповідальності за міграцію. Коли в ЄС біженці штурмують наземні та водні кордони намагаючись подолати кордони Греції, Іспанії, Італії, то переїзди в Сполучені Штати Америки – це свідомий вибір мусульманина. Людина обирає нове місце проживання керуючись власними інтересами, а не тікаючи від неминучої смерті. Існує розуміння імміграційної природи країни, тому потенційний мігрант готовий не вступати в суперечки з інститутами влади, а дотримуватись свідомої поведінки. На відміну від ряду європейських країн (ФРН, Великобританії, Франції) не спостерігається значна участь держави в створенні мовних шкіл, культурних центрів, фінансуванні проєктів, залученні мігрантів в політичне життя. Тому основний тягар в захисті прав та втягнення людей ісламської ідентичності в західнокультурний простір лягає на діяльність мусульманських громадських організацій.

Заради зменшення градусу напруги та не допущення нової форми ксенофобії ЄС активно впроваджує заходи по боротьбі з ісламофобією. 26 вересня 2018 року Європейський парламент у Брюсселі запустив «Інструментарій по боротьбі з ісламофобією» (СІК) з метою боротьби зі зростаючою ісламофобією по всьому ЄС і поширення серед національних урядів та інших політиків, громадянського суспільства і засобів масової інформації. Підхід, прийнятий в СІК, складається з чотирьох етапів: визначення дезінформуючих наративів на основі некоректної логіки; документування їх; деконструювати ці ідеї, щоб виявити недоліки; і, нарешті, реконструкція основних ідей про іслам і мусульман, ближче до реальності. Панівні ідеї, що

циркулюють в масовій культурі, повинні відображати різноманітний повсякденний досвід мусульман і їх віру.

Великим кроком в справі комплексної протидії фактору ісламофобії стала рекомендація ПАРЄ №1927 від 23 червня 2010 року під назвою «Іслам, ісламизм і ісламофобія в Європі». На виконання цієї рекомендації практично у всіх державах ЄС були залучені структури, що відповідають за інтеграцію іммігрантів у суспільство та по боротьбі з ісламофобією. Створення подібних програм було б корисним і для Сполучених Штатів Америки, але у цій країні подібним займаються лише ісламські громадські організації, а на державному рівні такі механізми не мають розвитку.

Тому, щоб фобії не породили насильства та дискримінації США може використати ті самі кроки, як і Європейський Союз. Вони будуть однаково ефективні, адже соціум цих державних утворень дуже подібний і належать до одного визначення «західний світ». У цьому контексті корисно враховувати досвід країн Євросоюзу за директивним відділенням ісламу від ісламизму та ісламофобії та проведення пояснювальної роботи з населенням в рамках національних проєктів і програм по дерадикалізації населення.

Не можна сказати що по закінченню каденції Дональда Трампа завершується й ера ісламофобії. Як нами було досліджено корені феномену значно глибші ніж провокаційні заяви та саркастичні твіти колишнього очільника США. Явище пронизує різні соціокультурні виміри. Але ситуація очікувано покращується з приходом в Білий дім 46-го президента Джо Байдена. Загалом вся його передвиборча кампанія будувалась на антитезі політики Трампа. Байден врахував помилки свого конкурента. Ще цього літом 2020 року він очарував американських мусульман своїм виступом, де чітко позначив, що з перших днів президентства буде виступати в їх захист. Зрозуміло, що головний меседж спікера був направлений на адресу своїх мусульманських співгромадян-виборців. В тому числі в відношенні до мусульман. За термін Дональда при владі американські мусульмани та демократичний табір зблизились і виступали єдиним фронтом. Такий союз проти консерватизму Трампа відбувся на основі

спільних інтересів. Тим більше в передвиборчий період 2020 року. Можливість того, що крісло очільника держави знову отримає ісламофоб значно погіршило б становище ісламу в США. А тому з приходом демократа Байдена американські мусульмани «видихнули з полегшенням».

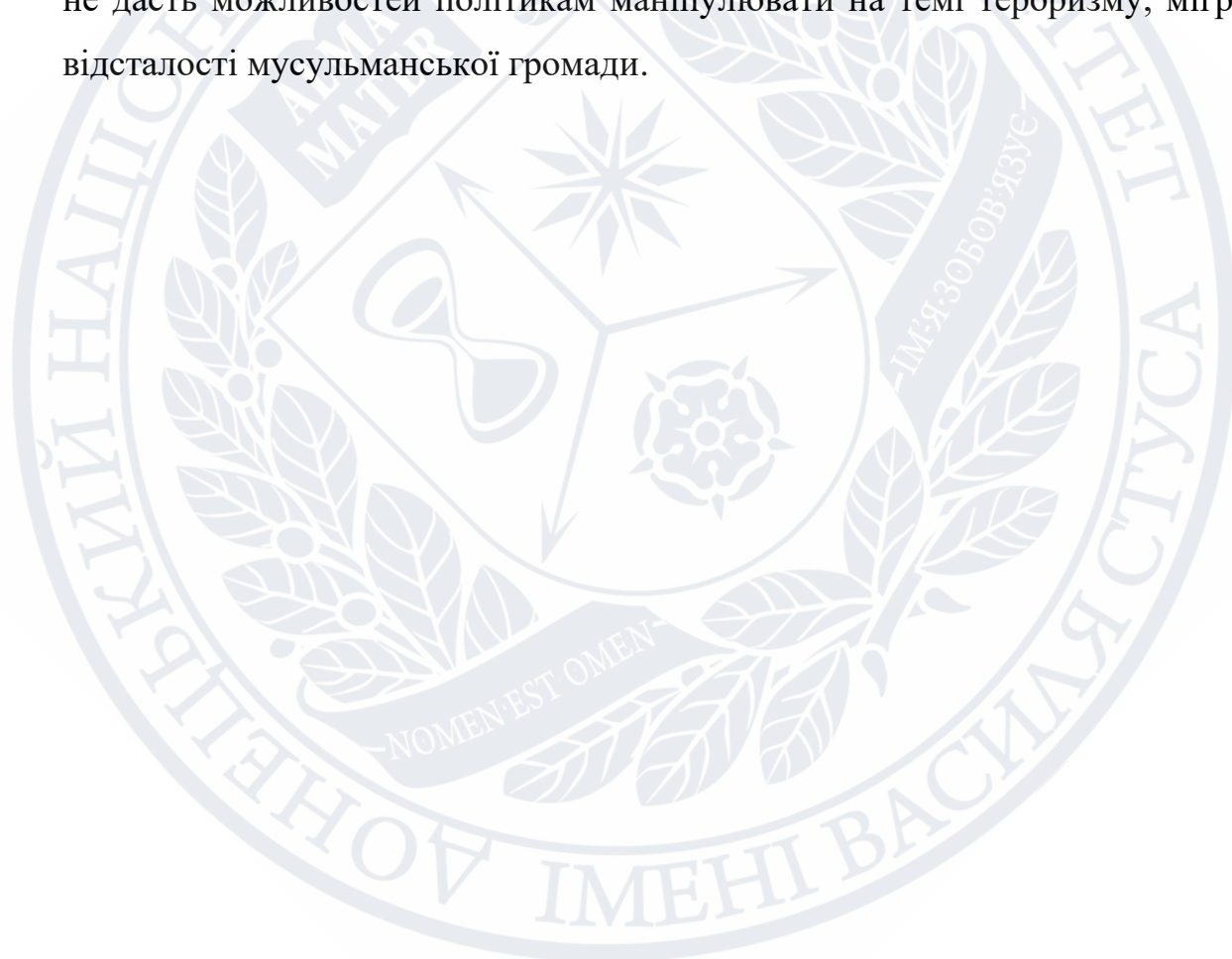
Байден призупинив незаконну політику Трампа «Повернення в Мексику»

Новообраний президент вже відзначився низкою обіцянок для мусульман. Джо Байден запропонував більше часу приділяти вивченню ісламу в американських школах.

На офіційному сайті Джо Байдена чітко прописані його плани для покращення становища американських мусульман. Порядок денний такий:

- Скасувати заборони на в'їзд мусульманам до США.
- Наказати Міністерству юстиції направити додаткові ресурси на боротьбу зі злочинами на ґрунті релігійної ненависті.
- Розширити медичне обслуговування американців-мусульман, незалежно від їх доходу або раси.
- Президент буде відкрито протистояти ісламофобії й відновить традиції, започатковані адміністрацією Обама: відзначати в Білому домі мусульманські свята, в цілому всіляко підтримувати американські мусульманські громади за їх особливий внесок в життя Америки;
- Інвестувати в економічну мобільність американців-мусульман коштом збільшення федеральної мінімальної заробітної плати до 15 доларів, зміцнення профспілок державного і приватного секторів та усунення розриву в оплаті праці.
- Піддавати критиці порушення прав людини в усьому світі, в тому числі щодо уйгурських мусульман в Китаї та мусульман-рохінджа в Бірмі.
- Байден продовжить виступати проти розширення ізраїльських поселень і анексії Західного берега. Він знову відкриє консульство США в Східному Єрусалимі.
- призначити спеціального посланника при Організації ісламського співробітництва [41].

Отже, боротьба за відновлення репутації ісламу буде не легким завданням. Потрібна активна консолідація суспільства, наукових центрів, громадських організацій, політиків та ЗМІ заради посилення міжкультурного діалогу. Самі ж мусульмани повинні бути на передовій у розробленні стратегій подолання ісламофобії. Найкращим середовищем для впровадження механізмів протидії даному явищу є соціокультурна сфера. Посиливши свої позиції у розповсюдженні ісламської культури, досягненням арабської цивілізації, звучанням мови на телебаченні та демонструючи відсутність агресії можна досягти позитивного іміджу мусульман в громадській думці. Що в свою чергу не дасть можливостей політикам маніпулювати на темі тероризму, міграції та відсталості мусульманської громади.

ВИСНОВКИ

Таким чином у ході дослідження ісламофобії в США за президентства Дональда Трампа сформувались наступні висновки:

Науковий дискурс що до сутності явища ісламофобії викликає помітний науковий інтерес. Дефініція терміну знаходиться в динамічному стані й має властивість різної інтерпретації. Увага авторів прикута до відмінних аспектів проблеми: від непорозумінь культурної взаємодії до прогалин в адаптації новоприбулих мусульман. Джерельну базу дослідження значним чином складають неурядові громадські організації, які проводять соціальні опитування та регулярно ведуть звітною активність. Так чи інакше разом це формує якісне підґрунтя для подальших досліджень за тематикою.

Іслам розвивався в Америці разом з хвилями міграції. Значний вплив на розвиток релігії мали афроамериканські раби, палестинські біженці після утворення держави Ізраїль і сучасні мігранти з Близького Сходу. Для перших традиції віросповідання стали основним фактом самоідентифікації в новому суспільстві. Афроамериканці сприймали іслам як віру, яка протистоїть білому християнству. Збереження ісламу виступило в ролі об'єднуючого фактору. Головним каталізатором ісламофобії стали терористичні акти 11 вересня 2001 року. Відтоді в публічному дискурсі сформувався образ войовничості ісламу. Можна з впевненістю стверджувати, що ототожнення ісламу з тероризмом є невірним. Так само як пов'язувати одну з найбільших світових релігій лише з найбільш радикальними та малочисельними течіями. Потенціал конфлікту вийшов на поверхню 16 років по тому, з приходом Д. Трампа в Білий дім. Американські мусульмани розцінювалися представниками адміністрації США як неблагонадійні співгромадяни. Можна зробити висновок, що ісламофобія проявляється в чотирьох формах: агресія, дискримінація, упередження і витіснення. Найчастіші форми прояву агресії - це словесні образи, фізичне насильство і заподіяння матеріальної шкоди. Дискримінація часто проявляється при прийомі на роботу, освітніх та медичних закладах. Упередженість можна зустріти в засобах масової інформації та витісненням

мусульман з політичної сфери. Тобто дискримінація проявляється не тільки в рамках соціального спілкування, а й на офіційному рівні у питаннях міграційної політики.

Аналізуючи прояви ісламофобії в контексті національної ідентичності ми дійшли висновків про значні відмінності у світосприйнятті мусульманської громади в США у порівнянні з іншими прошарками населення. Американців лякає ісламізація міст, збільшення кількості людей в традиційному одязі, високі темпи народжуваності, побудова ісламських сакральних споруд і базові розбіжності морально-етичних норм. В свою чергу мусульмани схильні до утворення закритих мікросоціумів, неохоче адаптуються, протестують проти американського «плавильного котла», оберігають власні вікові традиції й культуру. В загальному мусульманська спільнота в США відрізняється закритістю від зовнішнього середовища і бажанням зберегти свою самобутність в умовах вестернізації. Проте уже можна говорити про формування нової ідентичності американських мусульман. Незворотна адаптація в нових умовах з кожним роком віддаляє новоприбулих мусульман від жителів батьківщини. Поряд з частковою ізолюваністю наростає і політичний, громадянський вплив: мусульмани вимагають збільшення політичного представництва, розширення прав та свобод на будівництво мечетей в містах.

Досліджено, що за каденцію Дональда Трампа тенденції сприйняття мусульманської етнічної меншини як потенційно загрозової, статичної, відсталого, ворожої до інших націй, віросповідань та культур стали все більш інтенсивними. В результаті перемоги Дональда Трампа з'явилася можливість постійного існування ісламофобії в державному апараті. Ексглава США протягом усього терміну свого керівництва неодноразово допускав провокаційні коментарі, виступав з антимусульманськими ініціативами й загострив відносини держави з арабським світом. Ісламофобія в тому числі була використана Д. Трампом для того, щоб стати президентом США. Він чудово розумів, що американське суспільство після терактів 2001 р. негативно налаштоване до представників ісламу. Дональд Трамп у період свого виборчого

висунення драматизував події, у яких прямо або побічно брали участь мусульмани. В період своєї каденції 45-й президент активно використовував соціальну мережу Twitter для підбурювання антиісламських настроїв. А головним політичним актом стала заборона виїзду на територію США визначеним мусульманським країнам.

Антимусульманська політика Дональда Трампа погіршила не тільки внутрішню соціальну стабільність, а й негативно вплинула на зовнішню політику держави, відносини з ісламським світом. Очільники мусульманських держав з насторогою віднеслись до нового президента США, а його подальші дії тільки підкріпили їх побоювання. Найбільш резонансною можна вважати ініціативу перенесення американського посольства з Тель-Авіва до Єрусалима.

Протягом багатьох років стратегія американського керівництва в питанні мусульман, які проживають в США, вкрай неоднозначна: з одного боку, влада заявляє про необхідність врегулювання відносин з ісламським населенням країни, з іншого боку, методи, які використовуються для такого вельми неоднозначні. Для вирішення ситуації, що склалася необхідно виробити та реалізувати державну політику у сфері адаптації новоприбулих арабських мігрантів. Оскільки саме пласт мусульманської громади в США найбільше схильний до утворення замкнених спільнот, які так насторожують американців. Основним недоліком політики адаптації мусульман в США є відсутність продуманої концепції, яка передбачає конкретні поступові кроки по залученню мусульман в американський світ з перших днів прибуття. Ісламська спільнота, в свою чергу, не дивлячись на активне втручання ззовні, до сьогодні залишається закритим співтовариством, багато в чому обумовленим особливостями релігії. Правильним кроком для подолання ісламофобії в США ми вважаємо збільшення кількості мусульманського політичного представництва. Необхідно залучити превентивні заходи, щоб комплексно забезпечити подальше недопущення висвітлення мусульманської спільноти як потенційно загрозливої й відсталого від інших спільнот. У цьому контексті може бути застосований досвід країн Євросоюзу за частиною відділення ісламу від ісламізму та

ісламофобії та застосовувати просвітницькі роботи з населенням в рамках національних проєктів і програм.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Абдуллаев М. Х. Мусульманская община США на рубеже десятилетий: актуальные вопросы поиска идентичности в мультикультурном американском социуме / Абдуллаев Х. М. // Ислам в современном мире. 2020. №2. С. 181–202.
2. Абдуллаев М. Х. Масс-медийный дискурс политизации ислама: к постановке проблемы // Русская политология. 2017. № 2(3). С. 118– 126.
3. Америка превращается в страну меньшинств. [Электронный ресурс]. Режим доступа:
http://www.mignews.com/news/society/world/140509_232732_01062.htm
4. Воробьёва А.А. Ислам в США: тенденции развития // Серия “Symposium”, Конференция «Путь Востока», Путь Востока: Универсализм и партикуляризм в культуре. , Выпуск 34 / Материалы VIII Молодежной научной конференции по проблемам философии, религии, культуры Востока. 2005. С.57-64. [Электронный ресурс]. Режим доступа:
<http://anthropology.ru/ru/text/vorobyova-aa/islam-v-ssha-tendencii-razvitiya>
5. Грушевицкая Т.Г., Попков В.Д., Садохин А.П./ Основы межкультурной коммуникации: Учебник для вузов /Под ред. А.П. Садохина. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. 352 с.
6. Дударев К. Саудовская Аравия – США: нормализация отношений вновь под угрозой / К. Дударев [Электронный ресурс]. Режим доступа:
http://www.ng.ru/kartblansh/2017-03-24/3_6957_kartblansh.html
7. Иванян Э. А. История США: Пособие для вузов / Эдуард Александрович Иванян. Дрофа, 2015. 530 с.
8. Калет А., Собянин А.Д. Исламофобия // Научно-культурологический журнал. 2012. № 17 (255). 16 нояб. [Электронный ресурс]. Режим доступа:
<http://www.relga.ru>
9. Крутиков Я. Объединенная Европа : вызов со стороны нелегальной миграции / Ян Олегович Крутиков // Вестник Бурятского государственного

- университета. Выпуск 14. Философия, социология, политология, культурология. Улан-Удэ : Изд-во БГУ, 2019. с. 89-93.
10. Курбанов Р. Мусульмане США под огнем критики // Русский журнал. 2018. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://states2008.russ.ru/Amerikanachala-stoletiya/Musul-mane-SSHA-pod-ognem-kritiki>.
 11. Крымин А.В., Энгельгардт Г.Н. Исламофобия // Отечественные записки. 2003. № 5(14). с. 108-114.
 12. Мусульмане потратят 50 млн. долларов на популяризацию ислама [Электронный ресурс] // Islam-info.Ru. Режим доступа до ресурсу: <http://www.islam-info.ru/kultura/98-musulmane-potratyat50-mln-dollarov-na.html>.
 13. Мухетдинов Д. В. Исламская феминистская экзегеза Амины Вадуд // Ислам в современном мире, 2019; 4: 81–98. [Электронный ресурс]. Режим доступа: https://islamjournal.idmedina.ru/jour/article/view/748?locale=ru_RU
 14. Никольская Г. К. Государственная иммиграционная политика США. М.: ИМЭМО РАН, 2015. 115 с.
 15. Нуриахметова Ф. М. Мусульманские общины США и Канады: современные миграционные вызовы // Манускрипт. Тамбов: Грамота, 2019. Т. 12. Вып. 10. С. 180. С. 178–185.
 16. Резолюція 1743 (2010) від 23 червня 2010 р. «Про іслам, ісламізм та ісламофобію в Європі» [Электронный ресурс]. Режим доступа до ресурсу: <http://instzak.rada.gov.ua/uploads/documents/31604.pdf>.
 17. Родригес А. М. «Американские мусульмане» в США и международном пространстве / Александр Мануэльевич Родригес. Москва, 2013. 7 с.
 18. Скрозникова В. А. Диалект афроамериканцев в США . Африканцы в странах Америки / В. А. Скрозникова., 1987. 250 с.
 19. Сулова М. Н. Мусульманская община в США: проблемы адаптации // Общественные науки и современность. 2011. № 6. С. 123–131.
 20. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. Москва, АСТ, 2003. 603 с. [Huntington S. Stolknovenie tsivilizatsii [The Clash of Civilization]. Moscow, AST, 2003. 603 p.]

- 21.Шумилина И. В. Исламофобия в американском контексте // Мировая экономика и международные отношения . 2019. Том 63. Выпуск №11 С. 76-83. [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://ras.jes.su/meimo/s013122270007844-9-1>
- 22.Abdul Qatar Tash. Islamophobia in the West // The Washington Report. 1996. November/December. P. 28;
- 23.Ali G. The Most Common Reasons Why People Immigrate to US. / Golchin Ali // U.S. Immigration Law Center. 2015. [Электронный ресурс]. Режим доступа: : <https://sandiegoimmigrationlawcenter.com/the-most-common-reasons-why-people-immigrate-to-us/>.
- 24.«Americans are not your enemy», Obama tells Muslims [Электронный ресурс] // CNN. Режим доступа до ресурсу: <https://edition.cnn.com/2009/POLITICS/01/27/obama.arabia/index.html>
- 25.Benjamin Z. Trump Choice for National Security Adviser Michael Flynn: Islam Is a Political Ideology That Hides Itself behind What They Call a Religion [Электронный ресурс] / Zaid Benjamin. 2016. Режим доступа до ресурсу: <https://twitter.com/zaidbenjamin/status/799696968071016448/video/1>.
- 26.Boghardt L., Henderson S. Rebuilding Alliances And Countering Threats In The Gulf Policy Notes For The Trump Administration / L. Boghardt, S. Henderson // The Washington Institute For Near East Policy, No 35, 2017, p. 11.
- 27.Bouamama S. The Making of Contemporary Identity-Based Islamophobia. Countering the Islamophobia Industry: Toward More Effective Strategies. Atlanta, Carter Center, May 2018, pp. 23-27.
- 28.Chouchoud Y. What's the Hidden Story Behind American Muslim Poverty? ISPU, October 2, 2018.
29. Chris A. Islamophobia / Allen Chris., 2010. 219 p. (Ashgate Publishing Group).
- 30.Donald Trump Inauguration Speech [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://time.com/4640707/donaldtrump-inauguration-speech-transcript/>

31. Donald Trump Sits Down with Bill O'Reilly [Электронный ресурс] // Fox News. Режим доступа до ресурсу: <https://www.foxnews.com/transcript/donald-trump-sits-down-with-bill-oreilly>
32. FBI Releases 2017 Hate Crime Statistics [Электронный ресурс] // FBI National Press Office. 2017. Режим доступа до ресурсу: <https://www.fbi.gov/news/pressrel/press-releases/fbi-releases-2017-hate-crime-statistics>.
33. Halliday F. Islam and the Myth of Confrontation: Religion and Politics in the Middle East. London: I.B. Tauris, 1995. 257 p.
34. Hindess B. Discourses of Power / Hindess B.. – Cambridge, 1996. – 378 p.
35. Hunter S. The Future of Islam and the West: Clash of Civilizations or Peaceful Coexistence? / Shireen Hunter., 1998. 197 p.
36. "Islam In America | History Detectives | PBS". // pbs.org., 2019. [Электронный ресурс]. Режим доступа до ресурсу: <https://www.pbs.org/opb/historydetectives/feature/islam-in-america/>.
37. Link T. "Stephen Miller Fought 'Islamofascism': Trump Aide Founded Controversial Group in College." [Электронный ресурс] / Taylor Link. 2017. Режим доступа до ресурсу: <https://www.salon.com/2017/02/15/stephen-miller-helped-start-an-anti-muslim-group-in-college/>
38. Michael Flynn: Islam Is A "Cancer," "Political Ideology" That "Hides Behind" Religion [Электронный ресурс] // Right Wing Watch Blog.. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: https://www.youtube.com/watch?v=fzh9b_vo4vs
39. Muslim-Western Tensions Persist. Report [Электронный ресурс] // Pew Research Global Attitudes Project. 2011. Режим доступа до ресурсу: <http://www.pewglobal.org/2011/07/21/chapter-2-how-muslims-and-westerners-view-each-other>.
40. Muslim Americans: Middle Class and Mostly Mainstream // Pew Research Center. 2007. [Электронный ресурс]. Режим доступа до ресурсу: <https://www.pewresearch.org/muslim-americans/>

<https://www.pewtrusts.org/ru/research-and-analysis/reports/2007/05/01/muslim-americans-middle-class-and-mostly-mainstream>

41. Muslims for Biden | Joe Biden for President: Official Campaign [Электронный ресурс]. Режим доступа до ресурсу: <https://joebiden.com/muslims/>.
42. Muslims in America: Immigrants and Those Born in U.S. See Life Differently in Many Ways. [Электронный ресурс] // Pew Research Center. 2018. Режим доступа до ресурсу: <https://www.pewforum.org/essay/muslims-in-america-immigrants-and-those-born-in-u-s-see-lifedifferently-in-many-ways/>
43. National Security Strategy of the United States of America [Электронный ресурс]. 2017. Режим доступа до ресурсу: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>
44. Quellien A. La Politique Musulmane Dans L’Afrique Occidentale Francaise. Paris: Hachette Livre-BNF. 1910. 304 p.
45. Runnymede-Trust. Islamophobia: Challenge for Us All. London: Runnymede Trust. 1997. 69 p.
46. Statement by President Trump on Jerusalem [Электронный ресурс]. 2017. Режим доступа до ресурсу: <https://it.usembassy.gov/statement-president-trump-jerusalem-december-6-2017/>
47. Stephen M. New Docs Reveal the Stark Racism of the Author of Trump’s Muslim Ban. [Электронный ресурс] / Miller Stephen. 2017. Режим доступа до ресурсу: <https://progressive.org/api/content/7720fdc6-e95e-11e6-85e0-0aea2a882f79/>.
48. The Global Terrorism Database [Электронный ресурс] // University of Maryland. 2017. Режим доступа до ресурсу: https://www.start.umd.edu/gtd/images/START_GTD_Heat_Map_2017.jpg.
49. The Islamic Presence in the United States Summary [Электронный ресурс] // Nejattv. Org (TBN Nejat Television – Christian television network of the Middle East. 2006. Режим доступа до ресурсу: <https://nejattv.org/>.
50. The Spectator Donald Trump’s interview with Piers Morgan: full transcript [Электронный ресурс] // The Spectator. Режим доступа до ресурсу:

<https://www.spectator.co.uk/article/donald-trump-s-interview-with-piers-morgan-full-transcript>.

51. U. S. Muslims are religiously observant, but open to multiple interpretations of Islam // Pew Research Center. 2017. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/08/28/u-s-muslims-are-religiously-observant-but-open-to-multiple-interpretations-of-islam/>
52. Wadud A. Towards a Qur'anic Hermeneutics of Social Justice: Race, Class and Gender / Journal of Law and Religion. 1995–1996. 12(1). P. 37–50.
53. What Americans Really Think [Електронний ресурс] // American Muslim Institution, New America Foundation. 2018. Режим доступу до ресурсу: <https://www.americanmusliminstitution.org/what-americans-really-think>.
54. Yuksel S. Does Islam Pose A Threat to the West? / Sezgin Yuksel // Perceptions – Journal of International Affairs. 2000. June-August. Vol. 5. №. 2. P. 63-76.